

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Anka Slivnik

**Analiza socialnega omrežja:
Študentska sekcija Društva za marketing Slovenije**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2012

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Anka Slivnik

Mentor: doc. dr. Aleš Žiberna

**Analiza socialnega omrežja:
Študentska sekcija Društva za marketing Slovenije**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2012

Zahvala gre mentorju, doc. dr. Alešu Žiberni, za njegov čas, pomoč in strokovne nasvete.

Zahvalila bi se tudi vsem članom ŠSDMS, ki so mi omogočilo raziskovalno delo.

*Hvala staršema, ker sta mi omogočila študij. Hvala mami, ker že od samega začetka
verjameš vame.*

*Še posebej bi se zahvalila Primožu, Tini in najboljšim prijateljem. Vaša pomoč in podpora
sta neprecenljivi, brez vas bi bila pot precej daljša. Hvala za vse spodbudne besede,
potrpežljivost in motivacijo.*

»You are the wind beneath my wings.«

(Henley and Silmar)

Analiza socialnega omrežja: Študentska sekcija Društva za marketing Slovenije

Raziskovanje in proučevanje medosebnih odnosov postajata vse pomembnejša tako v družbi kot v organizacijah. Za uspešno delovanje organizacije je ključnega pomena raziskovanje vplivov njenega notranjega okolja, poznavanje delovanja njenih članov in odnosov med njimi. Medosebni odnosi so močnejše izoblikovani v neprofitnih organizacijah in društvih, kjer člani preživljajo svoj prosti čas in se povezujejo na osnovi skupnih interesov. Dobri socialni odnosi vplivajo tako na delovno klimo v društvu kot tudi na posameznikovo socialno omrežje in oporo. Člani v društvu pridobivajo nova znanja, izkušnje, poznanstva in prijatelje, ki jim nudijo nov vir socialne opore. V svojem diplomskem delu sem analizirala socialno omrežje Študentske sekcije Društva za marketing Slovenije. S pomočjo analiz sem preverila strukturo omrežja in odnose med člani glede na različne vidike socialne opore. S pomočjo anketnega vprašalnika sem pridobila štiri različna omrežja, in sicer: omrežje druženja, omrežje emocionalne opore, omrežje informacijske in omrežje materialne opore. S pomočjo programskega paketa Pajek sem preverila strukturne značilnosti vseh štirih omrežij, jih primerjala med seboj, poiskala pomembne enote omrežja in analizirala odnose med člani društva.

Ključne besede: Pajek, analiza socialnih omrežij, društvo, socialna opora

Social network Analysis: Student Section of the Marketing Association of Slovenia

Research and study of interpersonal relations is becoming increasingly important, both in society and in organizations. The research of its internal environment, knowledge of its members and the relationships between them is the key for a successful operation of the organization. Interpersonal relationships are more fully formed in non-profit organizations and clubs, where members spend their spare time together and connect based on shared interests. Good social relations affect both the working environment in the organisation as well as the individual's social network and support. Members of the organisation acquire new knowledge, experience, contacts and friends who provide them with a new source of social support. In my thesis I analyzed the social network of Student Section of the Marketing Association of Slovenia. Through analysis I examined the structure of the network and relationships between members of the different aspects of social support. With the help of a questionnaire I obtained four different networks, namely: socializing network, emotional support network, informational network and the network for material support. Using a software package Pajek, I checked the structural features of all four networks, compared them with each other, searched for relevant units of the network and analyzed the relationships between the members in the organisation.

Key words: Pajek, social network analysis, student society, social support.

KAZALO

1 UVOD	8
2 SOCIALNO OMREŽJE	10
3 ANALIZA SOCIALNIH OMREŽIJ	10
4 SOCIALNO OMREŽJE IN SOCIALNA OPORA	11
5 ZNAČILNOSTI SOCIALNIH OMREŽIJ	12
5.1 VELIKOST OMREŽJA	13
5.2 GOSTOTA OMREŽJA	13
5.3 STOPNJA TOČKE	14
5.4 KOHEZIVNE SKUPINE	14
5.4.1 Komponente omrežja	15
5.3.2 Jedra	15
5.3.3 Klike	15
5.5 TRANZITIVNOST	16
5.6 MERE SREDIŠČNOSTI IN POMEMBNOSTI	16
5.6.1 Mere pomembnosti	16
5.6.2 Mere središčnosti	17
6 DRUŠTVO	18
6.1 DRUŠTVO KOT NEPROFITNA ORGANIZACIJA	18
6.2 DRUŠTVO KOT SOCIALNO OMREŽJE	20
6.3 DRUŠTVO IN SOCIALNA OPORA	20
7 EMPIRIČNI DEL	22
7.1 ŠTUDENTSKA SEKCIJA DRUŠTVA ZA MARKETING SLOVENIJE – ŠSDMS ..	22
7.2 METODOLOGIJA	23
8 REZULTATI	25
8.1 OSNOVNE ZNAČILNOSTI OMREŽJA	25

8.2 PREDSTAVITEV OMREŽJA GLEDE NA OSNOVNE ZNAČILNOSTI ČLANOV ŠSDMS.....	29
8.3 KOMPONENTE OMREŽJA.....	30
8.4 JEDRA.....	31
8.5 KLIKE OMREŽJA.....	32
8.6 TRANZITIVNOST TRIAD.....	34
8.7 MERE SREDIŠČNOSTI IN POMEMBNOСТИ.....	34
8.8 POVEZANOST POMEMBNIH OSEB S SPOLOM IN SMERJO ŠTUDIJA.....	38
8.8.1 Spol in omrežja ŠSDMS.....	39
8.8.2 Smer študija in omrežja ŠSDMS.....	40
8.9 POVEZANOST POMEMBNIH OSEB Z DOLŽINO ČLANSTVA ŠSDMS IN STOPNJO NJENIH AKTIVNOSTI.....	42
9 ZAKLJUČEK.....	45
10 LITERATURA.....	49
PRILOGE.....	53
PRILOGA A: VPRAŠALNIK.....	53
PRILOGA B: GRAFIČNA PREDSTAVITEV OMREŽJI ŠSDMS.....	57
PRILOGA C: STOPNJA TOČKE V RAZLIČNIH OMREŽJIH.....	61
PRILOGA Č: JEDRO NAJVIŠJE STOPNJE V OMREŽJIH ŠSDMS.....	66
PRILOGA D: PRIMERJAVA POVPREČJI PO SKUPINAH.....	70
PRILOGA E: KORELACIJA.....	72
PRILOGA F: KORELACIJA MED MERO SREDIŠČNOSTI IN OMREŽJI.....	73

KAZALO GRAFOV

Graf 8.1: Vpliv spola na pomembnost osebe v ŠSDMS.....	40
Graf 8.2: Vpliv študija na pomembnost osebe v ŠSDMS.....	42

KAZALO TABEL

Tabela 8.1: Spol anketirancev ŠSDMS.....	26
Tabela 8.2: Smer študija ŠSDMS	26
Tabela 8.3: Opisne statistike spremenljivk.....	26
Tabela 8.4: Dolžina članstva v ŠSDMS.....	27
Tabela 8.5: Število organiziranih dogodkov v ŠSDMS.....	27
Tabela 8.6: Aktivnost članov v ŠSDMS.....	28
Tabela 8.7: Aktivnosti članov izven ŠSDMS	28
Tabela 8.8: Število drugih aktivnosti članov izven ŠSDMS	28
Tabela 8.9: Osnovne značilnosti omrežij ŠSDMS.....	29
Tabela 8.10: Krepko povezane komponente v omrežjih ŠSDMS	30
Tabela 8.11: Šibko povezane komponente v omrežjih ŠSDMS.....	30
Tabela 8. 12: Indeks tranzitivnosti.....	34
Tabela 8.13: Mere središčnosti in pomembnosti najvišje uvrščenih sedmih oseb	35
Tabela 8.14: Usredinjenost posameznih omrežij ŠSDMS.....	37
Tabela 8.15: Primerjava razlik aritmetičnih sredin glede na spol s skupnim standardnim odklonom	39
Tabela 8.16: Primerjava razlik aritmetičnih sredin glede na smer študija s skupnim standardnim odklonom.....	41
Tabela 8.17: Korelacija med spremenljivkami, ki meri aktivnosti članov, dolžino članstva in štirimi različnimi omrežij.....	43

KAZALO SLIK

Slika 8.1: Hierarhija članov ŠSDMS glede na položaj v sekciji.....	26
Slika 8.2: Grafičen prikaz celotnega omrežja druženja glede na prisotnost oseb v klikah.....	32
Slika 8.3: Grafičen prikaz celotnega omrežja emocionalne opore glede na prisotnost oseb v klikah.....	33

1 UVOD

Vse več organizacij, tako profitnih kot neprofitnih, išče vzroke in motive za svoje uspešno delo. Poznavanje notranje strukture je eden ključnih dejavnikov za uspeh organizacije, ki jo lahko proučimo s pomočjo analize socialnih omrežij. Z analizo medosebnih odnosov, odkrivanjem vplivnih in pomembnih oseb v omrežju in smerjo komunikacije med člani celovito spoznamo delovanje organizacije in njeno strukturo. Medosebni odnosi so prisotni v vseh organizacijah, vendar se moč odnosov med osebami stopnjuje glede na formalnost organizacije. V formalnih organizacijah prevladujejo formalni, neosebni odnosi, za neformalne organizacije pa običajno velja, da so odnosi bolj neformalni. V društvu kot neprofitni organizaciji so člani med seboj povezani glede na skupne interese, želje, motive in vrednote. Osebe v društvu med seboj sklepajo prijateljstva, si delijo znanja, informacije in skupaj preživijo velik del svojega prostega časa. Prav zato so odnosi med člani društva manj formalni, bolj sproščeni in med njimi se stke marsikatera prijateljska vez.

Namen mojega diplomskega dela je analiza omrežja Študentske sekcije Društva za marketing Slovenije. S pomočjo anketnega vprašalnika sem oblikovala štiri različna omrežja, ki se med seboj razlikujejo glede na različne izmerjene relacije – različne oblike socialne opore. Ugotoviti želim, s katerimi osebami v sekciji se člani najraje družijo, katere osebe jim predstavljajo vir emocionalne opore, in kdo so pomembne osebe, ko govorimo o informacijski in materialni opori. Zanimajo me odnosi med člani, kako se med seboj povezujejo in na koga se obrnejo, ko potrebujejo pomoč, informacije, družbo ali pogovor.

Glede na različne oblike socialne opore sem analizirala štiri podomrežja in jih med seboj primerjala. Cilj moje diplomske naloge je odkriti pomembne, vplivne enote v omrežju. S primerjavo želim ugotoviti, ali imajo osebe, pomembne v enem podomrežju, enako stopnjo pomembnosti tudi v ostalih treh omrežjih. Poiskala bom centralne enote omrežja glede na izmerjene relacije in ugotoviti, ali obstajajo razlike glede na spol, smer študija, aktivnost članov in glede na dolžino članstva v društvu.

Poleg strukturnih značilnosti, iskanja pomembnih enot v omrežju in primerjave različnih podomrežji med seboj sem želala z analizami odgovoriti na tri raziskovalna vprašanja:

RV1: *Ali je pomembnost oseb v sekciji ŠSDMS povezana s spolom in smerjo študija?*

RV2: *Ali je pomembnost oseb povezana s pozicijo osebe v sekciji ŠSDMS?*

RV3: *Ali je pomembnost oseb v sekciji ŠSDMS povezana z dolžino članstva ali stopnjo aktivnosti njenih članov?*

V teoretičnem delu diplomske naloge sem s pomočjo izbrane literature predstavila osnovne pojme, ki so pomembni za razumevanje in analizo mojega diplomskega dela. V prvih poglavjih predstavim socialna omrežja, njihove ključne značilnosti, in povem, kje in zakaj lahko uporabimo analizo socialnih omrežij. Sledi poglavje, v katerem so opisane različne oblike in pomen socialne opore v življenju posameznika. V zadnjem, teoretičnem, poglavju se osredotočim na neprofitne organizacije in društva, saj moje raziskovanje temelji na proučevanju odnosov v Študentski sekciji Društva za marketing Slovenije. Predstavim koncept socialnega omrežja v društvu in vlogo različnih oblik socialne opore v njem. V analizo socialnih omrežij sem se poglobila s pomočjo teorije, ki mi je služila za celovito razumevanje in izvedbo analiz, interpretacij in ugotovitev.

V empiričnem delu sem analizirala strukturo omrežja Študentske sekcije Društva za marketing Slovenije. Na začetku predstavim delovanje društva, njegovo strukturo in pomen socialne opore v njem. S pomočjo kvantitativnega zbiranja podatkov in tehnike anketnega vprašalnika – generatorji imen, sem pridobila štiri različna omrežja: omrežje druženja, omrežje socialne opore, omrežje materialne opore in omrežje informacijske opore. S pomočjo računalniškega programa Pajek, s katerim analiziramo velika omrežja, pa nato preverim strukturo omrežij glede na izmerjene relacije. Omrežja sem med seboj primerjala in skušala ugotoviti, ali se njihova struktura spreminja glede na različne oblike socialne opore. S pomočjo analiz mere središčnosti in pomembnosti v omrežju odkrivam pomembne in centralne enote. V sklepu pa so navedene moje ključne ugotovitve in odgovori na zastavljena raziskovalna vprašanja.

2 SOCIALNO OMREŽJE

De Nooy opredeli *socialno omrežje* kot strukturo družbenih skupin, organizacij in društev. Koncept socialnega omrežja je podan kot omrežje družbenih vezi, vezi med organizacijami, društvi ali skupnostmi (de Nooy in drugi 2005, 3).

Wasserman in Faust definirata ključne značilnosti socialnih omrežij. Socialno omrežje se osredotoča na povezave med akterji omrežja in na njihova dejanja, ki so neodvisna in avtonomna od drugih. Vezi oziroma povezave med akterji so sredstva za prenos virov ali informacij. Model omrežja zagotavlja priložnosti in omejitve za dejanja svojih članov ter določa vzorce in povezave med njimi (Wasserman in Faust 1998, 4).

3 ANALIZA SOCIALNIH OMREŽIJ

Analiza socialnih omrežij se osredotoča na prepoznavanje, odkrivanje in interpretacijo družbenih odnosov ter vzorcev družbenih vezi med enotami omrežja (de Nooy in drugi 2005, 3–5). V *analizi socialnih omrežij* so pomembne osebe in njihova dejanja. S pomočjo analiz proučujemo družbene odnose in družbene pojave med člani socialnega omrežja. V omrežju odkrivamo in proučujemo način povezave med enotami. V veliko pomoč so nam grafične predstavitve, s pomočjo katerih vizualiziramo strukturo omrežij in položaj ter aktivnosti njegovih članov (Hlebec in Kogovšek 2006, 7–8).

Predmet raziskovanja v analizi socialnih omrežji »so osebe kot enote in relacije med njimi« (Kogovšek in Ferligoj 2003, 128). Podatki o socialnih omrežjih, katere proučujemo, vsebujejo informacije o odnosih med njenimi člani (Wasserman in Faust 1998, 28). Odnosi med osebami so relacije, ki so lahko simetrične ali nesimetrične. Simetrične relacije so tiste, v katerih je odnos med enotami dvosmeren, nesimetrične relacije pa opisujejo enosmerne odnose med člani omrežja (Hlebec in Kogovšek 2006, 9). V socialnem omrežju odkrivamo in proučujemo vzorce pravil in odnose med člani omrežja, ki mu osebe pripadajo (Kogovšek in Ferligoj 2003, 2–3).

4 SOCIALNO OMREŽJE IN SOCIALNA OPORA

Merjenje socialne opore je eden izmed najpomembnejših vidikov raziskovanja socialnih omrežij. Družina, sorodniki, prijatelji, znanci, skratka, ljudje, ki so nam blizu, so naš vir socialne opore posameznika, nanje se lahko obrnemo, ko potrebujemo pomoč ali podporo. Socialna opora ima več oblik, lahko jo razumemo kot bolj formalno izmenjavo informacij, nalog, izkušenj in občutkov, ali bolj emocionalno, kot je izkazovanje ljubezni, naklonjenosti in močnih čustev (Vaux 1988, 2). Vaux socialno oporo razdeli na več razsežnosti, skupna točka vseh pa sta izmenjava informacij in komunikacija med posameznikom in okoljem (Vaux v Hlebec in Kogovšek 2006, 16).

Socialno oporo opredelimo kot občutek pripadnosti, občutek sprejemanja in skrbi pri »pomembnih drugih«. Je vir informacij, ki posamezniku zagotavlja občutek pripadnosti, spoštovanja in priljubljenosti v družbi, sistemu in medosebnih odnosih (Cobb 1976, 1). Socialna opora ima več razsežnosti, in ker smo ljudje čustvena in družbena bitja, sta najpomembnejša emocionalna opora in druženje (Hlebec in Kogovšek 2006, 103).

Socialno oporo razdelimo na štiri različne vrste: druženje, emocionalna opora, instrumentalna in informacijska opora (Cohen in Wills v Šadl 2005, 223). *Instrumentalna ali materialna opora* se nanaša na posredovanje pomoči in izmenjavo materialnih dobrin ali storitev. Dober primer materialne opore je izposoja denarja ali drugih materialnih dobrin ter pomoč pri hišnih opravilih. Pri *informacijski opori* gre za izmenjavo informacij, ki jih posameznik potrebuje, ko se odloča o pomembnih zadevah ali o kakšni večji življenjski spremembi. Informacije mu pomagajo pri odločitvah (naložba, selitev in druge odločitve, ki kažejo na spremembo življenjskega cikla). Posameznik pogosto zaide v večje ali manjše življenjske krize, ki jih ne more prebroditi sam. Na pomoč mu priskočijo družinski člani, sorodniki in prijatelji, ki mu predstavljajo vir *emocionalne opore*. *Druženje* je vrsta socialne opore, ki posamezniku daje občutek družbene pripadnosti v obliki neformalnega druženja. Druženje posamezniku izpolnjuje osnovno potrebo po socialnih stikih in zapolnjuje njegov prosti čas (Hlebec in Kogovšek 2003, 106–107).

Bližina osebe je povezana z vrsto socialne opore. Večino emocionalne opore in druženja članom omrežja nudijo bližnje osebe in prijatelji, bolj oddaljene osebe pa predstavljajo vir materialne in instrumentalne opore (Kogovšek in drugi 2003, 185). V popolnem omrežju velikost omrežja osebe predstavlja število tistih oseb, ki jih preučevana oseba navede v

izboru, glede na izmerjeno relacijo. V omrežju druženja najvišji odstotek socialne opore predstavljajo prijatelji. Vir emocionalne in informacijske opore, v popolnih omrežjih, v večini predstavljajo ženske, ki jih večjim socialnim omrežjem kot moški. Torej ženske v povprečju iz popolnega omrežja izberejo več oseb kot moški. Ženske so poleg večjega socialnega omrežja, pogostejši vir nujenja emocionalne opore kot moški. Predvsem v omrežju emocionalne opore prevladujejo osebe ženskega spola (Dremelj 2003, 158).

5 ZNAČILNOSTI SOCIALNIH OMREŽIJ

Za namene analiz in primerjav omrežij med seboj določamo njihove osnovne značilnosti. Na podlagi različnih značilnosti pa omrežja primerjamo in ločimo med seboj. Omrežja ločimo glede na njihovo velikost in gostoto, glede na lastnosti enot v omrežju in povezav med njimi. Ena ključnih delitev v analizi socialnih omrežij deli omrežja na egocentrična in popolna omrežja. V *popolnih omrežjih* so v analizo vključene vse enote omrežja, med katerimi proučujemo povezave med skupinami enot (oseb) in relacije med njimi (odnosi med osebami v omrežju). Popolna omrežja predstavljajo končno, zaključeno množico oseb, ki so med seboj povezane na različne načine. (Carrington in drugi 2009, 8).

V analizi *egocentričnih* ali *osebnih omrežij* proučujemo le izbrane enote (ego) in njihove relacije z drugimi enotami (alterji) (Kogovšek in Ferligoj 2003, 130). Zanima nas analiza relacij med posameznim egom in njihovimi alterji. V egocentričnem omrežju analiziramo slučajni vzorec egov in ne celotne populacije (Wasserman in Faust 1994, 35–44).

Druga delitev razlikuje usmerjena in neusmerjena omrežja. Za *usmerjena omrežja* velja, da so povezave med enotami usmerjene, pomembna je smer relacije in odnosi med osebami so predstavljeni kot nesimetrične relacije. Vendar v primeru, da dve osebi izbereta druga drugo je relacija med njima lahko tudi simetrična. Za *neusmerjena omrežja* pa velja, da so relacije med enotami simetrične, neusmerjene, smer povezave nas ne zanima (Carrington in drugi 2009, 194). V usmerjenih omrežjih nas zanima, ali so relacije med dvema enotama simetrične in kakšen delež enot je v recipročnem odnosu. Simetrične relacije so tiste relacije med dvema enotama, ki potekajo v obe smeri, kar pomeni, da je ena oseba izbrala drugo osebo in druga osebo prvo osebo. Njun odnos imenujemo recipročen in močnejši kot enosmeren odnos med osebama. V večjih omrežjih pričakujemo manjšo stopnjo recipročnih povezav med samimi člani. V večini primerov ne iščemo, katere enote so v recipročni povezanosti, osredotočamo se na relacije in kolikšen je odstotek recipročnih relacij v omrežju (Hanneman in Riddle

2005). Osebe v omrežju so med seboj povezane, med nekaterimi prevladujejo bolj šibki, med nekateri bolj močni medosebni odnosi. V bolj površnih medosebnih odnosih predpostavljamo minimalen recipročen odnos med dvema osebama. Minimalen recipročen odnos lahko ponazorimo s komunikacijo, nekoliko višjo recipročnost pa opazimo pri bolj emocionalnih medosebnih odnosih (Langford in drugi 1997, 97).

Omrežje, ki ga bom obravnavala v nadaljevanju, ustreza definiciji popolnega omrežja, zato bom nekaj več pozornosti posvetila prav temu.

5.1 VELIKOST OMREŽJA

Socialna omrežja lahko opredelimo na različne načine, ena ključnih je opredelitev omrežja glede na njegovo velikost. *Velikost omrežja* v popolnem omrežju določa množica (število) enot in relacij med njimi. Ločimo med večjimi in manjšimi omrežji. »Manjša so tista, ki so sestavljena iz nekaj deset enot in pripadajočih povezav, večja pa tista, ki imajo v svojem obsegu več sto ali tisoč enot in relacij med njimi« (Mrvar 2012a, 7).

Omrežja z večjim številom enot so bolj ugodna za posameznikovo socialno oporo, saj ima posameznik na voljo več različnih oseb, ki jih lahko prosi za pomoč. V manjših omrežjih posameznik nima velike izbire in priložnosti za zadovoljevanje svoje potrebe po opori. Prvič nima tako velike izbire, in drugič ni nujno, da bodo ostale osebe na voljo in pripravljene na odziv (Kogovšek in drugi 2003, 185). Nekatero raziskavo so potrdile, da obstajajo statistično značilne razlike po spolu glede na velikost osebnega omrežja (Kogovšek in drugi 2003, 191).

5.2 GOSTOTA OMREŽJA

Pogosto nas zanimajo lastnosti proučevanega omrežja v primerjavi z lastnostmi drugih omrežij. To primerjavo prikažemo z gostoto omrežja, kjer njegovo nasičenost primerjamo med različnimi omrežji. *Gostota omrežja* je vrednost, ki se nahaja na intervalu od 0 do 1, in izraža skupno število povezav v danem omrežju v primerjavi z vsemi možnimi povezavami. Gostota omrežja je enaka ena, ko so enote med seboj maksimalno povezane, kar pomeni, da je vsaka enota omrežja povezana z vsemi drugimi enotami v omrežju. Odvisna je od velikosti omrežja in števila povezav. Bolj nasičena omrežja imajo večje število povezav kot samih enot. Za gostoto velja, da večje kot je omrežje, manjša je njegova gostota. Pri primerjavi

omrežja glede na njegovo gostoto moramo biti pozorni na velikost omrežja, saj je primerjava zanesljiva le pri omrežjih, katere velikost je enaka (Pryke 2012, 88–89).

Razlikujemo med omrežji z zankami in omrežji brez zank. V omrežju z zankami je vsaka enota omrežja povezana z vsako drugo enoto, vključno sama s sabo. V omrežju brez zank pa je vsaka enota v omrežju povezana z vsako drugo enoto, razen sama s sabo (de Nooy in drugi 2005, 63). Na osnovi te delitve de Nooy določa gostoto omrežja:

»za omrežja z zankami: $Density1 = \frac{m}{n^2}$, in omrežja brez zank: $Density2 = \frac{m}{n(n-1)}$ «.

5.3 STOPNJA TOČKE

Stopnja točke je število povezav, ki vstopajo in izstopajo v točko. Posamezna točka je lahko povezana z vsemi (n) točkami v omrežju ali z nobeno točko. Točko s skupno stopnjo nič imenujemo izolirana točka, ki se ne povezuje z nobeno od drugih enot omrežja. Točke z višjo stopnjo so bolj vpletene v omrežje in se nahajajo v bolj gostem delu omrežja kot točke z nižjo stopnjo (de Nooy in drugi 2005, 63–64).

Posamezna enota v omrežju lahko izbere druge enote, ali pa njo izberejo druge. Ločimo med vhodno in izhodno stopnjo točke. *Vhodna stopnja točke* predstavlja število povezav, ki vodijo v točko (koliko drugih oseb je izbralo preučevano enoto). *Izhodna stopnja točke* je enaka številu povezav, ki vodijo iz točke (koliko različnih oseb je izbrala preučevana (enota) (Wasserman in Faust 1998, 126).

5.4 KOHEZIVNE SKUPINE

Analiza socialnih omrežij raziskuje povezanost in vpletenost enote v omrežje in išče kohezivne skupine v njem. *Kohezivne skupine* predstavljajo enote omrežja s skupnimi značilnostmi. Pričakujemo, da se bodo podobne osebe v večini povezovale s sebi podobnimi člani omrežja, ki se združujejo na podlagi skupnih interesov, vrednot, norm in dejanj (Wasserman in Faust, 1997, 249). Kohezivne skupine so enote znotraj omrežja, ki se povezujejo med seboj in imajo podobne strukturne značilnosti na osnovi določene relacije. Med kohezivnimi skupinami ločimo komponente omrežja, jedra in klike (de Nooy in drugi 2005, 77–79).

5.4.1 Komponente omrežja

Komponente omrežja delimo na šibke, krepke in dvopovezane. Pri *krepko povezanih komponentah* lahko iz vsake točke neke skupine pridemo v vsako drugo točko iste skupine in pri tem upoštevamo smer povezav. Za *šibko povezane komponente* velja enako, le da smeri povezav niso pomembne. Če so v omrežju vsi pari točk krepko ali šibko povezani, pravimo, da je celotno omrežje krepko ali šibko povezano (de Nooy in drugi 2005, 67). *Dvopovezane komponente* omrežja določamo kot točke omrežja, ki ne vsebujejo presečišča. *Presečiščna točka* je tista katere odstranitev vpliva na spremembo števila komponent v omrežju. Dvopovezано omrežje nam zagotavlja, da le ta ne vsebuje presečišča. Ostranitev katere koli točke ne povzroči razpada omrežja na več komponent (de Nooy in drugi 2005, 141).

5.3.2 Jedra

S pomočjo analize stopnje točk lahko določimo zgoščenost omrežja, ki ga izračunamo s k -jedrom. Skupina enot omrežja predstavlja k -jedro natanko tedaj, ko imajo vse enote iz te skupine vsaj k -povezav z enotami v isti skupini (Scott 2000, 110). V 3-jedru imajo vse točke istega jedra, s katerimi so povezane, stopnjo točke večjo ali enako tri. Pravimo, da so k -jedra gnezdena, kar pomeni, da je jedro višje stopnje vedno del jedra nižje stopnje, vendar obratno ne velja (de Nooy in drugi 2005, 72). Jedra izračunamo na podlagi stopnje točk, kjer ločimo med vhodnimi (upoštevamo le vhodne povezave) in izhodnimi jedri (upoštevamo le izhodne povezave) ter jedri, kjer upoštevamo izhodne in vhodne povezave skupaj. V primeru, da je omrežje neusmerjeno, je vhodno jedro enako izhodnemu (de Nooy in drugi 2005, 72).

5.3.3 Klike

Poseben primer jedra je klika. *Klika* je maksimalno povezan del omrežja treh ali več enot (Wasserman in Faust 1997, 254). Za vsako enoto v kliku velja, da so vse njene točke povezane z vsemi drugimi točkami iz iste skupine (klike). Gostota posamezne klike je vedno ena, saj so vse enote povezane z vsemi drugimi enotami, ki pripadajo kliku (Scott 2000, 114). Klika v omrežju predstavlja skupino oseb, v kateri vse enote izberejo in so izbrane z vsemi drugimi enotami v skupini. Klika v usmerjenem omrežju predstavlja povezanost točk z dvosmernimi povezavami, kjer so vse relacije med osebami simetrične in dvosmerne (Wasserman in Faust 1997, 254).

5.5 TRANZITIVNOST

Nekateri avtorji trdijo, da so analize manjših skupin v omrežju najbolj zanimive. Osredotočila se bom na skupine treh oseb, ki jih v bolj matematičnem smislu imenujemo triade. Triade so skupine treh oseb, ki se med seboj povezujejo na različne načine. Med temi tremi osebami obstaja šestnajst različnih kombinacij njihovih odnosov. Ločimo med tranzitivnimi in (ne)tranzitivnimi triadami. Tranzitivnost velja, če med tremi osebami (a,b in c) velja: a je v relaciji z b in b v relaciji s c, potem je tudi a v relaciji s c. Več kot je v omrežju tranzitivnih triad, manjša je hierarhija v omrežju (Hanneman in Riddle 2005). Različna omrežja lahko glede indeks tranzitivnosti primerjamo med seboj. Indeks tranzitivnosti je definiran kot razmerje med tranzitivnimi triadami in potencialnimi tranzitivnimi triadami (Carrington in drugi 2005, 218).

5.6 MERE SREDIŠČNOSTI IN POMEMBNOСТИ

S pomočjo mer središčnosti in pomembnosti v socialnem omrežju pojasnimo položaj in lastnosti posameznih enot v popolnem omrežju. V neusmerjenih omrežjih nas zanima lokacija posamezne enote glede na bližino središča dogajanja v socialnem omrežju. Pri usmerjenih omrežjih računamo mere pomembnosti, pri neusmerjenih omrežjih pa mere središčnosti (centralnosti) (Zemljič in Hlebec 2001, 192). Tako mere središčnosti kot pomembnosti nam pomagajo odkriti in analizirati pomembne osebe v socialnem omrežju (Wasserman in Faust 1998, 169).

5.6.1 Mere pomembnosti

Mere pomembnosti nam omogočajo, da glede na položaj osebe v omrežju določimo njeno pomembnost v primerjavi z drugimi enotami. V večini primerov jih računamo le za usmerjene povezave, saj nas zanimajo lastnosti povezav, relacij med enotami. Osebe so med seboj v relaciji, vendar se relacije ločimo na usmerjene in neusmerjene. V primeru usmerjenih relacij ločimo med izvorom ali virom relacije. Izvor relacije je tista oseba, ki je aktivna, in izbira druge. Njene izbire so omejene v okviru popolnega omrežja. Vir relacije pa predstavljajo tiste osebe, ki so od drugih izbrane. Pomembnost osebe določamo z njeno vhodno stopnjo. Višja kot je vhodna stopnja točke bolj je le ta pomembna v omrežju (Zemljič in Hlebec 2001, 192). S pomočjo stopnje točk določimo mere pomembnosti, vendar stopnja točke ne upošteva posrednih izbir in globalne strukture omrežja. Boljši meri, ki upoštevata tudi neposredne izbire, sta območje vpliva in bližina (de Nooy in drugi 2005, 193).

Območje vpliva (influence domain) posamezne točke v usmerjenem omrežju nam pove število ali delež vseh drugih točk, iz katerih lahko ob upoštevanju smeri povezav dosežemo drugo izbrano točko (de Nooy in drugi 2005, 193). V območju vpliva osebe X so zajete vse enote omrežja, ki so posredno in neposredno povezane z osebo X (Wasserman in Faust 1998, 203). Območje vpliva nam pomaga ugotoviti, katere osebe so v omrežju bolj priljubljene in vplivajo na druge. Višja kot je vrednost območja vpliva, bolj je oseba priljubljena in ima glede na strukturo pomemben položaj v omrežju (de Nooy in drugi 2005, 193).

Bližina (proximity prestige) točke je mera, ki prav tako meri moč povezav, vendar se osredotoča na oddaljenost posameznih enot od neke druge enote v omrežju. Bližina nam pove oddaljenost posamezne enote X od vseh ostalih enot v omrežju, s katerimi je povezana oseba X (Wasserman in Faust 1998, 203). V primeru, da eno enoto neposredno izbere druga enota, je bližina točke maksimalna, kar pomeni, da to točko izberejo vse ostale točke, bližina je enaka ena. Točke, ki jih ne izbere nobena druga točka, imajo bližino enako nič (de Nooy in drugi 2005, 197).

5.6.2 Mere središčnosti

S pomočjo mere središčnosti ali centralnosti ugotovimo, kako blizu je posamezna enota središču dogajanja v socialnem omrežju. Zanima nas analiza središčnih enot v omrežju, kjer predpostavljamo, da so vse povezave med enotami enakovredne, ne glede na smer povezave (Zemljč in Hlebec 2001, 193). Pri usmerjenih povezavah ločimo med vhodno in izhodno mero središčnosti. Središčna enota je tista enota, ki se nahaja na strateško pomembnih položajih v socialnem omrežju (Wasserman in Faust 1998, 13). Centralne osebe so močno vpletene v omrežje, imajo višjo stopnjo od ostalih enot in se nahajajo na največjem možnem številu najkrajših poti med drugimi enotami. Direktna povezanost z večjim številom ostalih enot jim omogoča, da enostavno in hitro dosežejo ostale člane skupine (de Nooy in drugi 2005, 124).

Poznamo različne mere središčnosti, ki nam vsaka na svoj način povedo, kako pomembna, vplivna in ugledna je posamezna enota v omrežju: mere središčnosti glede na stopnjo (degree centrality), mere središčnosti glede na bližino (closeness centrality) in mere središčnosti glede na vmesnost (betweenness centrality) (Wasserman in Faust 1998, 169).

Mera središčnosti glede na stopnjo je mera, ki se uporablja za odkrivanje aktivnih enot v omrežju. Najbolj aktivna enota v omrežju je tista, ki ima največ povezav do vseh ostalih enot.

Mera središčnosti glede na stopnjo posamezne enote je enaka njeni skupni stopnji (neusmerjene relacije). Pri usmerjenih relacijah pa ločimo med vhodno in izhodno središčnost glede na stopnjo. Vhodna središčnost glede na stopnjo je enaka vhodni stopnji točke, izhodna središčnost glede na stopnjo pa izhodni stopnji posamezne točke (Wasserman in Faust 1998, 178). Za primerjavo središčnosti v različno velikih omrežjih mere normaliziramo tako, da izračunamo relativno mero središčnosti na intervalu od 0 do 1. Na ta način lahko vrednosti primerjamo med seboj. Relativna mera središčnosti glede na stopnjo je določena kot razmerje med empirično stopnjo enote in največjo možno stopnjo enote (Zemljič in Hlebec 2001, 194). V usmerjenih omrežjih moramo paziti, da posebej obravnavamo in upoštevamo izhodne stopnje (merimo vplivnost) in vhodne stopnje (merimo podporo) (de Nooy in drugi 2005, 126).

Mera središčnosti glede na dostopnost temelji na bližini oziroma oddaljenosti točk z drugimi enotami. Med enotami iščemo najkrajšo razdaljo, kjer upoštevamo tako neposredne kot tudi posredne povezave med enotami (Rogelj in drugi 2004, 19). Dostopnost je obratno sorazmerna z razdaljo med enotami. Bolj kot je enota oddaljena od drugih enot, več povezav je med njimi, manjša je njihova dostopnost. Osebe z največjo dostopnostjo so tiste, ki so z drugimi povezane z najmanjšim številom povezav (Wasserman in Faust 1998, 184). Mere središčnosti glede na dostopnost za usmerjena omrežja delimo glede na vhodno in izhodno dostopnost. Pri izhodni dostopnosti proučujemo, kako blizu so ostale enote omrežja posamezni enoti. Za vhodno dostopnost pa nas zanima, kako blizu je proučevana enota vsem ostalim enotam v omrežju (Wasserman in Faust 1998, 184–187).

Mera središčnosti glede na vmesnost se osredotoča na analizo tistih enot v omrežju, ki ležijo na najkrajših poteh med dvema drugima enotama. Vmesne osebe se strateško nahajajo na pomembnih položajih in imajo velik nadzor nad pretokom informacij (Wasserman in Faust 1998, 188–189). Vmesnost lahko računamo tudi za usmerjena omrežja, tako da poiščemo najkrajše možne poti samo na usmerjenih relacijah (Zemljič in Hlebec 2001, 197).

6 DRUŠTVO

6.1 DRUŠTVO KOT NEPROFITNA ORGANIZACIJA

Katz in Kahn (Haslam 2001, 2) razložita pojem organizacije kot družbeni sistem, ki usmerja posameznikovo delovanje v okviru njegovih norm, vlog in vrednot. Organizacijo obravnavata

kot sistem vlog z veliko vlogo posameznika, ta pa je v sistemu opredeljen glede na svoje aktivnosti in pozicijo v organizaciji.

Organizacije delimo v dve skupini, in sicer na neprofitne in profitne. Neprofitne organizacije so lahko javne oziroma vladne, katerih ustanovitelj je država in služijo javnemu interesu, ter zasebne oz. nevladne, katerih ustanovitelj je pravna ali fizična oseba in služijo javnemu in zasebnemu interesu. Nevladne ali zasebne neprofitne organizacije delimo glede na njihovo delovanje, in sicer tiste ki delujejo v javnem interesu (združenja, zasebni zavodi, fundacije, socialna podjetja in verske organizacije) in tiste, ki delujejo v skupnem interesu (članski klubi, društva, politične stranke, sindikati in članske kooperative). Zadnja delitev deli neprofitne organizacije glede na izvajalca aktivnosti. Ločimo organizacije, ki izvajajo aktivnosti s prostovoljci, organizacije, ki izvajajo aktivnosti z zaposlenimi, in organizacije, ki izvajajo aktivnosti z zaposlenimi in s prostovoljci hkrati (Kolarič 2002, 27).

Neprofitne organizacije uvrščamo v neprofitni sektor, ki ga Helmut opredeli kot seštevek prostovoljnih, zasebnih, neprofitnih organizacij in združenj (Helmut 2006, 4). Kolarič je oblikovala definicijo na osnovi razlikovanja med profitnimi in neprofitnimi organizacijami, ki se po njenem mnenju ločijo v delovanju in namenu organizacije. Namen profitnih organizacij je ustvarjanje kapitala ali dobička za njihove lastnike. Cilj neprofitnih organizacij pa je ravno nasproten. Neprofitne organizacije delujejo v družbeno koristne namene in v korist svojih članov (Kolarič 2002, 10).

Neprofitne organizacije so organizacije, ki ne temeljijo na delovanju individualnih interesov ter ustvarjanju kapitala. Neprofitne organizacije delujejo po načelu služenja javnemu in/ali skupnemu interesu. Vključevanje posameznikov v neprofitno organizacijo je prostovoljno, člane pa med seboj povezujejo skupni interesi, norme in vrednote. (Kolarič in drugi 2002, 10–13).

Prvi člen Zakona o društvih RS, ki opisuje pojem in delovanje društva, opredeljuje *društvo* kot nepridobitno in samostojno združenje, ki temelji na prostovoljstvu. Namen ustanovitve društva ni pridobivanje dobička, temveč uresničevanje skupnih interesov. Združevanje v društvu je prostovoljno, vsakdo lahko postane član društva pod pogoji, ki jih določi društvo samo. Društvo je pravna oseba zasebnega prava (Zakon o društvih, Ur. l. RS, 64/2011). Kolarič društvo definira kot »delovanje v dobro posameznikov in skupin izven samih organizacij« (Kolarič in drugi 2002, 26).

6.2 DRUŠTVO KOT SOCIALNO OMREŽJE

V socialnem omrežju proučujemo odnose, povezave in dejanja med člani omrežja, v društvu pa med člani društva. Po definiciji Wassermana in Fausta društvo opredelimo kot dober primer popolnega socialnega omrežja (Wasserman in Faust 1998, 4). Člani društva, katerih delovanje je povezano s skupnim interesom, tvorijo socialno omrežje. Članstvo in delovanje v društvu daje posamezniku občutek pripadnosti in vpliva na oblikovanje čustvenih, socialnih in prijateljskih vezi med člani društva (Goette in drugi 2010, 2).

Društvo kot neprofitna organizacija ima na začetku razvoja ohlapno in hitro spreminjajočo se strukturo, ki se s časom krepi in formalizira, vendar ne tako močno kot v profitnih organizacijah. V društvu se oblikujejo pozicije, norme, vrednote, pravila in odnosi med člani društva (Kolarič 2003, 38).

»Društvo ima hierarhično strukturo« (Balkundi in Kinduf 2005, 946). V večini primerov ima najvišjo pozicijo v društvu vodstvo, ki ga sestavlja upravni odbor ali predsednik. Balkundi in Kilduff vodstvu pripisujeta velik pomen, sestavljajo ga bolj pomembne osebe, ki vodijo in usmerjajo delovanje in drugim članom zagotavljajo različne oblike pomoči. Vodje so že na začetku postavljene na bolj pomemben položaj, kar posledično pomeni, da so bolj vpletene v omrežje. Če so nekatere enote v omrežju bolj pomembne od drugih, potem so bolj pomembne tudi njihove relacije z drugimi enotami (Balkundi in Kinduf 2005, 956-957). V organizaciji, kjer je večja odsotnost komunikacije in povezav med vodstvom in ostalimi člani, vodstvo omrežja postane izolirano. Več kot je v omrežju izoliranih enot, nižja je njegova gostota. Gostota omrežja z odsotnostjo povezav v omrežju (z odsotnostjo komunikacije) sorazmerno pada (Johanson 2000, 253). Hierarhija v organizaciji vpliva na strukturo omrežja in povezanost med njenimi člani. V organizacijah z bolj strogo hierarhično ureditvijo, najdemo manj povezav med vodstvom in njenimi člani, kar vpliva tudi na manjšo gostoto preučevane organizacije, omrežja (Johanson 2000, 259).

6.3 DRUŠTVO IN SOCIALNA OPORA

Člani v društvu delujejo samoiniciativno. Toda vprašanje je, kaj ljudi motivira, da delujejo prostovoljno in brez kakršnegakoli plačila. Prostovoljstvo ali volonterstvo temelji na obstoju različnih motivov posameznika. Ti motivi so: »primarna povezanost in privrženost skupini ali skupnosti, religioznost, ideološko pripadnost, priložnost za učenje in beg od vsakdanje rutine,

dobrodelni motivi posredovanja pomoči drugim, osebni razvoj, samoaktualizacija in samorealizacija.« (Kolarič in drugi 2002, 48).

Društva poleg svojih dejavnosti spodbujajo tudi druženje in krepijo medosebne odnose med člani. Člani društva med seboj komunicirajo, si izmenjujejo informacije, vire, različne oblike pomoči in opore. Oseba lahko nudi ali sprejema različne oblike socialne opore od svojega socialnega omrežja. Ločimo formalne in neformalne vire socialne opore (Hlebec in Kogovšek 2003, 106) *Formalni vir* socialne opore so organizacije, institucije ali druge osebe, ki delujejo na profesionalni ravni in s posameznikom niso čustveno vpletene. *Neformalni vir* socialne opore so družinski člani, prijatelji ali druge pomembne osebe. Ti viri so dolgoročni in nenadomestljivi za posameznika (Dremelj 2003, 156).

Socialna opora je odvisna od strukture omrežja, ki ga proučujemo. Na socialno oporo, ki jo omrežje nudi svojemu članu, vpliva velikost omrežja, gostota, geografska razpršenost članov v omrežju itd. Večje kot je omrežje, večja je možnost, da bo oseba hitreje in lažje pristopila in pridobila socialno oporo. V majhnih omrežjih je ta verjetnost manjša. Velika omrežja so v primerjavi z majhnimi redkejša in bolj raznolika (Hlebec in Kogovšek 2003, 113).

V organizacijah naj bi med člani prevladovali profesionalni in strokovni odnosi, vendar vseeno ne smemo zanemariti emocionalnih vezi in medosebnih odnosov, ki so še bolj prisotni v neprofitnih organizacijah in društvih. Emocionalne vezi ustvarjajo nove možnosti tvorjenja povezav med tistimi člani društva, ki z ostalimi člani niso neposredno povezani zaradi svojega znanja, ampak predvsem zaradi skupnih interesov, čustvenih povezav in druženja. Emocionalne vezi posamezniku zagotavljajo nov vir socialne opore (Johanson 2000, 254).

Posameznik si v okviru društva zgradi svoje socialno omrežje okoli sebi »pomembnih« oseb. Te osebe niso stalne in se lahko spreminjajo glede na tip odnosa. Če proučujemo omrežje prijateljstev, emocionalne opore in druženja, je lahko omrežje posameznika popolnoma drugačno od njegovega socialnega omrežja, ki meri npr. materialno ali informacijsko oporo (Johanson 2000, 262).

Avtorice Ramsay, Jones in Barker so v svoji raziskavi preučevale različne vire socialne opore med študenti v ZDA. Z raziskavo so ugotovile, da študentom najpomembnejši vir socialne opore predstavljajo bližnje osebe. Rezultati so pokazali, da je delež prijateljev v emocionalni opori 46-odstoten, pri druženju pa kar 61-odstoten. Nekoliko manjši delež (40 odstotkov) predstavljajo prijatelji pri materialni opori. Njihova ključna ugotovitev je, da prijatelji za

študente predstavljajo ključni vir socialne opore, saj zajema tako druženje kot tudi emocionalno in materialno oporo. Izjema je le informacijska opora, kjer se študenti v večini (89 odstotkov) obrnejo na strokovnjake, sodelavce ali kolege. Prijatelji z 28 odstotki študentom predstavljajo drugi najpogostejši vir informacijske opore. (Ramsay in drugi 2007, 256–257).

7 EMPIRIČNI DEL

7.1 ŠTUDENSKA SEKCIJA DRUŠTVA ZA MARKETING SLOVENIJE – ŠSDMS

V svoji diplomski nalogi sem analizirala socialno omrežje Študentske sekcije Društva za marketing Slovenije.

Študentska sekcija Društva za marketing Slovenije (v nadaljevanju ŠSDMS) deluje v okviru Društva za marketing Slovenije (v nadaljevanju DMS). DMS je prostovoljna, nevladna, nepolitična in neprofitna organizacija, ki deluje na področju marketinga. V okviru društva deluje več sekcij, ena med njimi je Študentska sekcija Društva za marketing Slovenije. Člani v društvu DMS delujejo prostovoljno, brez profitnih ciljev in v družbeno koristne namene. Njihovo delovanje je v večji meri motivirano s strani zadovoljevanja skupnih in lastnih interesov, DMS deluje tako v korist svojih članov kot tudi v korist javnosti (DMS 2012, 24. junij).

ŠSDMS predstavlja aktivni del prostovoljne, samostojne in nepridobitne organizacije DMS. Sekcija aktivno deluje že od leta 1994 in združuje več kot 70 aktivnih članov. Študentska sekcija je najbolj razširjena med študenti Ekonomske fakultete in med študenti Fakultete za družbene vede, v manjšini pa so člani drugih ljubljanskih fakultet. Glavni namen sekcije je pomoč študentom, da pridejo v stik s praktičnim delom, in pred zaključkom študija poglobijo teoretično znanje ter si pridobijo čim več izkušenj na različnih področjih marketinga (ŠSDMS 2012, 24. junij).

Sodelovanje v ŠSDMS je pogojeno z aktivnim članstvom. Aktiven član je tisti, ki v tekočem študijskem letu sodeluje pri organizaciji vsaj dveh projektov, obiskuje tedenske sestanke in se udeležuje ŠSDMS dogodkov. Aktivni člani lahko koristijo različne ugodnosti, ki jih ponuja sekcija. Članarina za tekoče študijsko leto 2011/2012 je zgolj simbolična, saj znaša samo en evro. S svojimi aktivnostmi se člani izobražujejo, pridobivajo nove izkušnje in znanja ter s tem prispevajo svoj delež k marketinški stroki (ŠSDMS 2012, 24. junij).

Ob koncu vsakega študijskega leta potekajo volitve, kjer aktivni člani izvolijo petčlanski upravni odbor, ki bo naslednje leto vodil sekcijo. V okviru izvoljenega upravnega odbora aktivni člani še dodatno izvolijo predsednika oz. predsednico, ki vodi in usmerja delovanje sekcije (ŠSDMS 2012, 24. junij).

V študijskem letu 2011/12 je sekcija beležila **79** aktivnih članov z različnih fakultet. Prevladujeta Fakulteta za družbene vede in Ekonomska fakulteta. Pet aktivnih članov je sestavljalo upravni odbor, od tega je ena oseba vodila sekcijo (predsednica sekcije).

7.2 METODOLOGIJA

Analizirala sem popolno omrežje z 79 aktivnimi člani. Podatke sem pridobila s pomočjo anketnega vprašalnika (Priloga A), ki sem ga aktivnim članom poslala po elektronski pošti. Zbiranje podatkov je potekalo med 29. majem in 16. junijem 2012. Poudariti moram, da reševanje vprašalnika ni bilo anonimno. Anketiranci so bili s tem seznanjeni še pred samim reševanjem, vendar menim, da to ni bistveno vplivalo na same rezultate. Anketiranci so vprašalnik reševali v svojem okolju, brez prisotnosti drugih članov, z zagotovilom, da bodo njihovi odgovori predstavljeni s kolikor je mogoče najvišjo mero anonimnosti, ki bo še ustrezala mojim zahtevam diplomske naloge.

Moja ciljna skupina so bili študenti v ŠSDMS, zato sem vsebinsko naravo vprašanj nekoliko spremenila od tistih, ki jih v svoji raziskavi uporabljajo Kogovšek, Ferligoj in drugi. Vprašanje materialne opore se namesto na izposojanje denarja in zapiskov nanaša na materialni vir – priporočilo, ki bi ga moral katerikoli član napisati za drugega člana. Z informacijsko oporo merimo pretok informacij, obveščanje o pomembnih zadevah in reševanje problemov. Ker imajo osebe v društvu veliko znanja s področja marketinga, sem vprašanje izoblikovala tako, da se osredotoča na merjenje odnosov bolj strokovnega tipa. Informacija je v mojem primeru strokovna in članu pomaga pri reševanju problema v času študija. Emocionalno oporo sem glede na prvotni vprašalnik preoblikovala tako, da merim bolj blago obliko emocionalne opore. Vsebinsko se vprašanje o druženju ujema z vprašanjem, ki ga avtorici uporabljata v svojih raziskavah (Novak in drugi 2006, 49–53).

Prvi del vprašalnika se vsebinsko nanaša na merjenje socialne opore in je sestavljen iz štirih vprašanj, s pomočjo katerih sem pridobila podatke o relacijah med osebami popolnega omrežja. Za generiranje omrežja sem uporabila tehniko *sestavljene generatorji imen*, s pomočjo katere anketiranec generira svoje socialno omrežje na način, da navede osebe, ki bi

jih izbral glede na dana vprašanja (Rogelj in drugi 2004, 29). Ključna štiri vprašanja sem uporabila za oblikovanje štirih različnih omrežij za vsakega člana ŠSDMS. Ti generatorji imen so mi zagotovili omrežja in merili naslednje razsežnosti socialne opore:

1. DRUŽENJE: »Denimo, da bi se z društvom ŠSDMS odpravili na »ŠSDMS trip«. S kom od kolegov/ic iz društva bi želel/a sedeti na avtobusu? Za vsako osebo, ki jo boš izbral/a, označi, kako verjetno bi izbral/a to osebo. Uporabi lestvico od 1 do 5 (1 – to osebo bi malo verjetno izbral/a; 5 – to osebo bi zagotovo izbral/a)«.

2. EMOCINALNA OPORA (blaga oblika): »Denimo, da imaš nekaj prostega časa in si zaželiš družbe. Koga iz društva ŠSDMS običajno povabiš na kavo in se z njim pogovarjaš tudi o zadevah, ki NE zadevajo društva? Za vsako osebo, ki jo boš izbral/a, označi, kako verjetno bi za druženje izbral/a to osebo. Uporabi lestvico od 1 do 5 (1 – to osebo bi malo verjetno izbral/a; 5 – to osebo bi zagotovo izbral/a)«.

3. MATERIALNA OPORA: »Denimo, da se prijavljaš na prosto delovno mesto, kjer je ena izmed zahtev, da ti nekdo izmed članov društva ŠSDMS napiše priporočilo o tem, kako aktiven si v društvu in kako je sodelovati s teboj. Koga izmed članov/ic ŠSDMS bi prosil/a, da ti napiše priporočilo? Za vsako osebo označi, kako verjetno bi jo prosil/a za pomoč. Uporabi lestvico od 1 do 5 (1 – to osebo bi malo verjetno prosil/a za pomoč; 5 – to osebo bi zagotovo prosil/a za pomoč)«.

4. INFORMACIJSKA OPORA: »Denimo, da pišeš strokovni članek, diplomsko ali seminarsko nalogo s področja marketinga in potrebuješ strokovni nasvet. Koga od kolegov/ic bi prosil/a za nasvet? Za vsako osebo označi, kako verjetno bi jo prosil/a za nasvet. Uporabi lestvico od 1 do 5 (1 – to osebo bi malo verjetno prosil/a za nasvet; 5 – to osebo bi zagotovo prosil/a za nasvet)«.

S pomočjo prvih dveh vprašanj bom pridobila omrežja, katerih odnosi so neformalni. Tretje in četrto vprašanje pa merita bolj formalne odnose med člani omrežja. Člani sekcije bodo v prvih dveh omrežjih navedli osebe, ki jim nudijo neformalni vir opore, v drugih dveh pa osebe, na katere se obrnejo, ko potrebujejo nekoliko bolj formalno socialno oporo.

Poleg generatorja imen so anketiranci pri vseh štirih vprašanjih na lestvici od 1 do 5 za vsako izbrano osebo označili tudi, kako verjetno bi izbrali to osebo. Vrednost 1 pomeni, da bi

anketiranec malo verjetno izbral določeno osebo, in vrednost 5 pomeni, da bi anketiranec zelo verjetno izbral določeno osebo. Drugi del vprašalnika je sestavljen iz treh vprašanj, ki se nanašajo na posameznikovo aktivnost v sekciji. Tretji, zadnji, del anketnega vprašalnika pa vsebuje štiri splošna demografska vprašanja. Poleg vprašalnika so člani prejeli še pomožni seznam z imeni in priimki vseh aktivnih članov in njihovimi inicialkami. Seznam je bil vprašalniku priložen z namenom hitrejšega in enostavnejšega reševanja.

Anketiranje sem izvedla v treh intervalih. Pri prvem povabilu k reševanju je vprašalnik rešilo 58 odstotkov vseh članov, kar seveda ni zadostovalo mojim potrebam po popolnem vzorcu. Sedem dni po prvem povabilu je sledil prvi opomnik, ki se je izkazal za izjemno učinkovit. Po prvem opomniku je vprašalnik uspešno izpolnilo že 85 odstotkov aktivnih članov. Odločila sem se še za drugi opomnik, z namenom, da bi pridobila vsaj še nekaj rešenih vprašalnikov. Na koncu sem pridobila 72 rešenih vprašalnikov, kar predstavlja 91 odstotkov vseh aktivnih članov.

8 REZULTATI

Analize sem opravila s pomočjo računalniškega programa Pajek. Program je namenjen analizi in grafični predstavitvi velikih omrežij (de Nooy in drugi 2005, 8). V prvem delu predstavim osnovne značilnosti omrežja in demografijo, v drugem delu pa analize in ključne ugotovitve omrežja ŠSDMS. Vsak član je s pomočjo vprašalnika odgovoril na štiri vprašanja, katera sem nato uporabila za sestavo omrežji glede na izmerjeno relacijo. Prvo je omrežje emocionalne opore, sledita emocionalna in materialna opora in druženje.

8.1 OSNOVNE ZNAČILNOSTI OMREŽJA

Moje omrežje je sestavljeno iz 72 enot, vsaka enota predstavlja enega izmed aktivnih članov Študentske sekcije Društva za marketing Slovenije v tekočem študijskem letu 2011/12. Ena oseba je v društvu vodila sekcijo kot njena predsednica, štiri pa so skupaj z vodjo sekcije sestavljale upravni odbor. Pomembnejše osebe v omrežju glede na položaj so: **31z**, 20z, 4z, 7z in 69z, vse ženskega spola.

Slika 8.1: Hierarhija članov ŠSDMS glede na položaj v sekciji

Tabela 8.1: Spol anketirancev ŠSDMS

SPOL	Frekvenca	Odstotek
Moški	7	9,7 %
Ženski	65	90,3 %
n	72	100 %

V omrežju je velika razlika med številom moških in žensk. Izmed vseh anketiranih oseb (72) prevladujejo ženske z 90 odstotki. Moški so v manjšini z malo manj kot 10 odstotki.

Tabela 8.2: Smer študija ŠSDMS

SMER ŠTUDIJA	Frekvenca	Odstotek
Fakulteta za družbene vede	48	66,7 %
Ekonomska fakulteta	22	30,6 %
Drugo	2	2,8 %
n	72	100 %

V sekciji ŠSDMS je večina študentov (66,7 %) vpisanih na Fakulteto za družbene vede. Malo manj kot tretjina (30,6%) članov obiskuje Ekonomsko fakulteto, manjšino (2,8 %) pa predstavljajo študenti drugih študijskih smeri Univerze v Ljubljani.

Tabela 8.3: Opisne statistike spremenljivk

OPISNE STATISTIKE	N	MIN	MAX	Povprečje	Standardni odklon
Starost	72	20	29	23,28	2,196
Dolžina članstva v letih	72	0,5	4	1,89	0,942
Število organiziranih dogodkov	72	0	9	1,97	1,332

Osebe v ŠSDMS so stare med 20 in 29 let. Povprečna starost anketirancev je 23 let. Najstarejša anketirana oseba je bila stara 29 let, najmlajša pa 20 let (8 %). Iz Grafa 8.1

vidimo, da se starost porazdeljuje rahlo asimetrično v desno in sploščeno. Največ anketiranih oseb je starih 21, 22, 23 let (skupaj predstavljajo malo manj kot 49 odstotkov vseh članov).

Tabela 8.4: Dolžina članstva v ŠSDMS

ČLANSTVO v letih	Frekvenca	Odstotek
0,5	7	9,7 %
1	19	26,4 %
1,5	1	1,4 %
2	25	34,7 %
2,5	2	2,8 %
3	14	19,4 %
3,5	1	1,4 %
4	3	4,2 %
n	72	100 %

Največ članov v ŠSDMS je v sekciji aktivnih dve leti (34,7 %). Sledijo jim člani, ki so v sekcijo včlanjeni eno leto (26,4 %), in člani, ki so v sekciji tri leta (19,4 %). Najdlje aktivni člani so v sekciji že štiri leta, najmanj pol leta pa so aktivni novi člani. Večina članov v društvu je aktivnih malo manj kot dve leti.

Tabela 8.5: Število organiziranih dogodkov v ŠSDMS

ŠTEVILO DOGODKOV	Frekvenca	Odstotek
0	6	8,3 %
1	20	27,8 %
2	26	36,1 %
3	16	22,2 %
4	2	2,8 %
5	1	1,4 %
6	0	0,0 %
7	0	0,0 %
8	0	0,0 %
9	1	1,4 %
n	72	100 %

V zadnjem študijskem letu 2011/12 je večina članov ŠSDMS (63,9 %) sodelovala pri organizaciji vsaj dveh dogodkov. Četrtnina članov (27,8 %) je sodelovala v enem projektu, malo manj kot četrtnina je organizirala tri dogodke (22,2 %). V povprečju so člani v enem letu organizirali 2 dogodka. Nekaj članov ni sodelovalo v nobenem projektu (8,3 %), kar pomeni,

da so bili člani v tem študijskem letu pri organizaciji neaktivni. Najbolj aktiven član je sodeloval kar na devetih projektih v enem študijskem letu.

Tabela 8.6: Aktivnost članov v ŠSDMS

AKTIVNOST ČLANOV	N	MIN	MAX	POVPREČJE	STD. ODKLON
Udeležba na internih sestankih	72	1,00	5,00	3,208	1,266
Udeležba na internih dogodkih	72	1,00	5,00	3,180	0,924
Organizacija dogodkov	72	1,00	5,00	2,806	1,194

Člani ŠSDMS so najbolj aktivni pri udeležbi tedenskih internih sestankov in internih dogodkov (3,2). Pri organizaciji dogodkov so člani nekoliko manj aktivni kot pri ostalih dveh aktivnostih. Vrednost 1 pomeni, da so osebe izjemno neaktivne, 5 pa, da so osebe v svojih aktivnostih izjemno aktivne.

Tabela 8.7: Aktivnosti članov izven ŠSDMS

AKTIVNOST ČLANOV	Frekvenca	Odstotek
Študentsko delo na področju marketinga	48	66,7 %
Ostalo študentsko delo	30	41,7 %
Član drugih društev	15	20,8 %
Obisk marketinških konferenc	15	20,8 %

Tabela 8.8: Število drugih aktivnosti članov izven ŠSDMS

ŠTEVILO AKTIVNOSTI	Frekvenca	Odstotek
1	15	20,8 %
2	38	52,8 %
3	14	19,4 %
4	5	6,9 %
n	72	100 %

Člani so poleg delovanja v ŠSDMS aktivni tudi na drugih področjih marketinga. Več kot polovica (66,7 %) jih poleg študija opravlja študentsko delo na področju marketinga, malo manj kot polovica (41,7 %) opravlja študentsko delo, ki se ne navezuje na marketing, petina (20,8 %) obiskuje različne marketinške konference, in prav tako je petina aktivnih v drugih društvih (20,8 %). Večina članov (52,8 %) je poleg delovanja v ŠSDMS aktivna še vsaj na dveh drugih področjih (glej Tabele 8.10).

8.2 PREDSTAVITEV OMREŽJA GLEDE NA OSNOVNE ZNAČILNOSTI ČLANOV ŠSDMS

V nadaljevanju se bom osredotočila na analizo vseh štirih omrežij (omrežje druženja, omrežje emocionalne opore ter omrežje materialne in informacijske opore). V vseh omrežjih je 72 enot, od tega 65 žensk in 7 moških. Grafična predstavitev omrežij, pripadajočih oseb in povezav med njimi je v prilogi B.

Iz vseh omrežij sem izločila vse tiste povezave, ki so imele vrednosti na povezavah manjše od 3. Menim, da te povezave niso pomembne in bistveno ne bodo vplivale na končne rezultate, saj so jih tudi sami člani označili za njim manj pomembne, z vrednostmi 1 in 2. Izločenih povezav je bilo skupno 15.

Stopnja recipročnosti je v omrežju druženja 31-odstotna, v omrežju emocionalne opore pa 33-odstotna. Najnižji odstotek recipročnosti je v omrežju informacijske opore (5,8 %), sledi mu omrežje materialne opore z 9,3 %. Omrežja z višjo stopnjo recipročnosti vsebujejo enote, ki se povezujejo v obe smeri. Močnejše vezi in odnosi v omrežju druženja med člani se nakazujejo tudi v najvišjem odstotku recipročnih povezav. Kar pomeni, da so odnosi med člani močnejši v omrežju druženja in emocionalne opore, kot v omrežjih informacij in materialne opore. Med člani ŠSDMS opazimo več in bolj močne vezi, ko govorimo o druženju in emocionalni oporo, kot pa ko se osredotočimo le na strokovne nasvete in pomoč. Višja stopnja recipročnosti se pojavi v bolj emocionalnih odnosih med člani (Langford in drugi 1997, 95). Nižja stopnja recipročnosti (v omrežjih informacijske in materialna opora) je najverjetneje tudi posledica hierarhije v sekciji, saj bi se večina članov po informacije, nasvete in priporočila obrnilo na ene in iste osebe, predsednico in upravni odbor.

Tabela 8.9: Osnovne značilnosti omrežij ŠSDMS

OMREŽJE	Usmerjene povezave	Gostota brez zank	Povprečna vhodna stopnja
1. Druženje	377	0,07374	5,24
2. Emocionalna opora	276	0,05399	3,83
3. Materialna opora	238	0,04655	3,31
4. Informacijska opora	223	0,04362	3,10

Vse povezave v mojem omrežju so usmerjene. V omrežju ni zank, kar pomeni, da nobena oseba ni za vrsto opore izbrala samo sebe. Gostota vseh omrežij se približuje 0. Največ

usmerjenih povezav je v omrežju druženja (377), to omrežje ima tudi največjo gostoto (0,07374). Omrežje z najmanj usmerjenimi povezavami je omrežje informacijske opore (223 usmerjenih povezav). To omrežje ima tudi najmanjšo gostoto brez zank (0,04362). Omrežje emocionalne opore je drugo najbolj gosto omrežje, sledi mu omrežje materialne opore. V omrežju druženja v povprečju vsaka oseba, za družbo, izbere več kot pet drugih oseb (povprečna izhodna stopnja točke je 5,24). Prav tako kot gostota in število usmerjenih povezav sorazmerno pada tudi povprečna vhodna stopnja točke v ostalih omrežjih. V omrežju emocionalne opore enote v povprečju izberejo 3,83 drugih enot, v omrežju materialne opore 3,31 in v omrežju informacijske opore 3,10 enoto.

V primerjavi z raziskavo o omrežjih Ljubljancanov je povprečna vhodna točka osebnega omrežja člana druženja ŠSDMS nekoliko manjša (5,24) od omrežja Ljubljancanov, ki znaša 5,66 člana (Kogovšek in drugi 2005, 190), najverjetneje zato, ker gre v mojem primeru za omrežje druženja članov ŠSDMS med seboj. Če bi le-ti lahko navedli vse svoje prijatelje, bi bila povprečna stopnja zagotovo večja.

8.3 KOMPONENTE OMREŽJA

V omrežjih sem poiskala šibko in krepko povezane komponente. S pomočjo iskanja komponent bom ugotovila dele zgoščenosti v omrežju in stopnjo povezanosti članov med seboj.

Tabela 8.10: Krepko povezane komponente v omrežjih ŠSDMS

	Število krepkih komponent	Največja krepko povezana komponenta	
		Velikost največje komponente	% vseh enot
Druženje	7	66	91,6 %
Emocionalna opora	9	63	87,5 %
Materialna opora	52	17	23,6 %
Informacijska opora	46	25	34,76 %

Tabela 8.11: Šibko povezane komponente v omrežjih ŠSDMS

	Število šibkih komponent	Največja šibko povezana komponenta	
		Velikost največje komponente	% vseh enot
Druženje	2	71	98,6 %
Emocionalna opora	2	71	98,6 %
Materialna opora	3	70	97,2 %
Informacijska opora	3	70	97,2 %

V omrežju druženja je sedem krepko povezanih komponent in dve šibko povezani. Največja je šibka komponenta, v kateri so prisotne vse enote, razen osebe 53z. Največja krepko povezana komponenta je sestavljena iz 66 enot in vsebuje kar 91,7 % vseh oseb, ki se povezujejo druga z drugo. Omrežje druženja je zelo dobro povezano omrežje, saj samo 7,3 % oseb ni vključenih in povezanih v največjo krepko komponento v omrežju druženja. Vse ostale komponente imajo velikost ena.

V omrežju emocionalne opore je devet krepko povezanih komponent (največja komponenta predstavlja 87,5 % vseh enot) in dve šibko povezani komponenti (največja je sestavljena iz vseh enot omrežja, razen osebe 53z). Omrežje materialne opore sestavlja 52 različnih komponent (največja vsebuje 17 enot), omrežje informacijske opore pa 46 (največja komponenta ima 25 enot). Glede na rezultate sem ugotovila, da je število krepkih komponent v omrežju druženja in emocionalne opore manjše kot v drugih dveh omrežjih (materialna in informacijska opora). Omrežji druženja in emocionalne opore sta izjemno dobro povezani, z izjemo nekaterih izoliranih oseb. Osebe v drugih dveh omrežjih so manj povezane med seboj, kar pomeni, da v omrežju obstajajo pomembne osebe, na katere bi se večina članov obrnila po informacije ali materialno pomoč. Vodstvo sekcije je zastopano tako v največji krepki komponenti v obeh omrežjih, kar pomeni, da je vodstvo po položaju bolj zgoščeno med seboj in da je med njimi večji del povezav kot v ostalih delih omrežja.

8.4 JEDRA

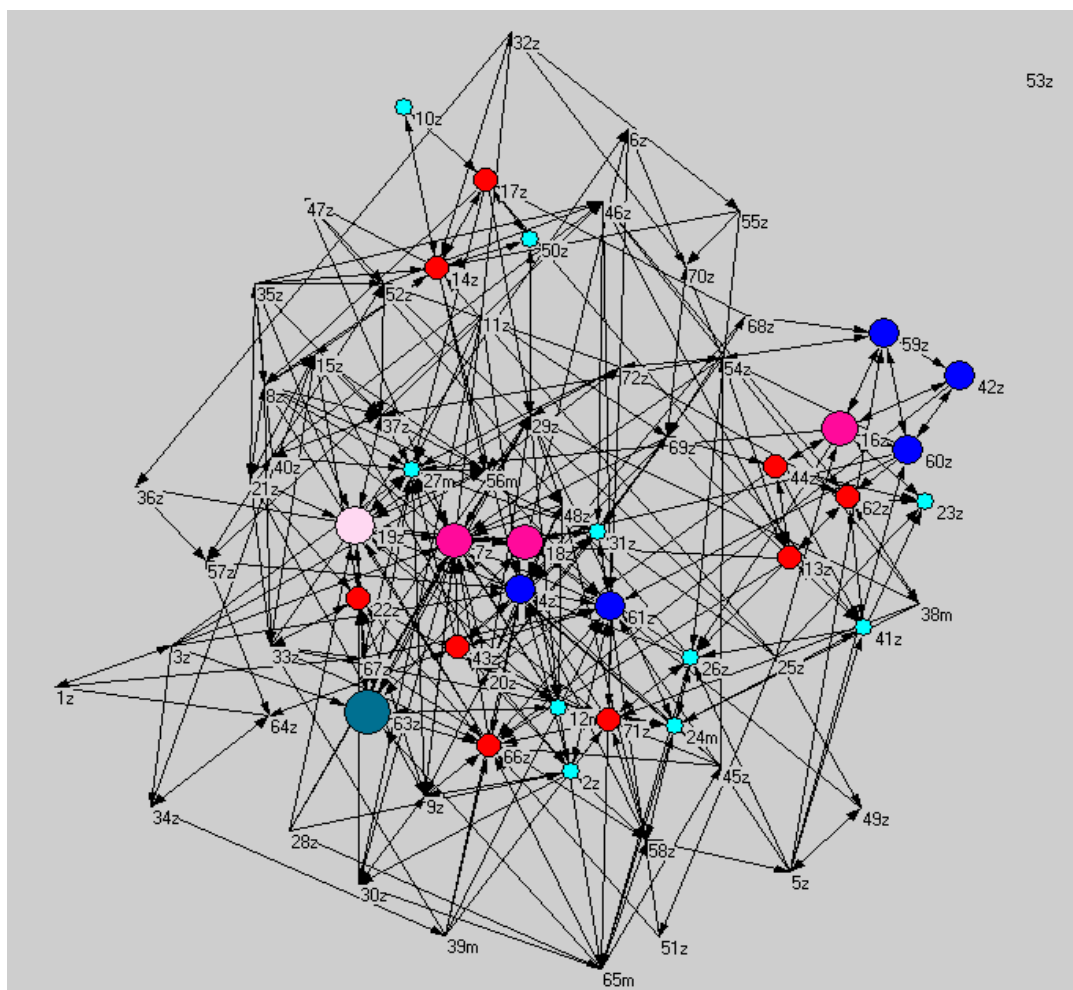
Za vsa štiri omrežja sem poiskala njihova jedra, glede na vhodno stopnjo. Jedro najvišje stopnje v omrežju druženja ima vrednost 3. To jedro je sestavljeno iz 39 oseb, kar predstavlja 54 % vseh oseb v sekciji. Osebe v 3-jedru so v omrežju še vedno močno povezane med seboj (glej Prilogo Č). Omrežje emocionalne opore članov ŠSDMS ima najvišje jedro 2-jedro, v katerem najdemo 62,5 % vseh enot. V omrežju materialne opore je prav tako najvišje jedro 2-jedro, ki je sestavljeno iz 11 enot in predstavlja 15 % vseh oseb omrežja. To pomeni, da bi bilo v omrežju 15 % oseb izbranih od dveh drugih, ko bi potrebovali priporočilo. Omrežje informacijske opore ima najvišje jedro 2-jedro z 8,33 % vseh enot. Osebe v 2-jedru bi izmed vseh oseb v tem jedru bile vsaj dvakrat v relaciji z drugo osebo jedra, ko bi le-ta potrebovala strokovno pomoč. V nadaljevanju sem v vsakem omrežju izločila najvišje jedro (glej Prilogo Č), in ugotovila, da je omrežju materialne in informacijske opore najvišje jedro sestavljeno iz

najmanjšega števila enot, vendar so kljub temu te enote dobro povezane med seboj. V omrežju informacijske opore so izmed šestih oseb, kar štiri iz vodstva v najvišjem jedru, kar pomeni, da je vodstvo povezano med seboj. Že na podlagi analize jeder lahko predvidevam, da se bodo v omrežju pojavile bolj pomembne osebe v teh dveh omrežjih.

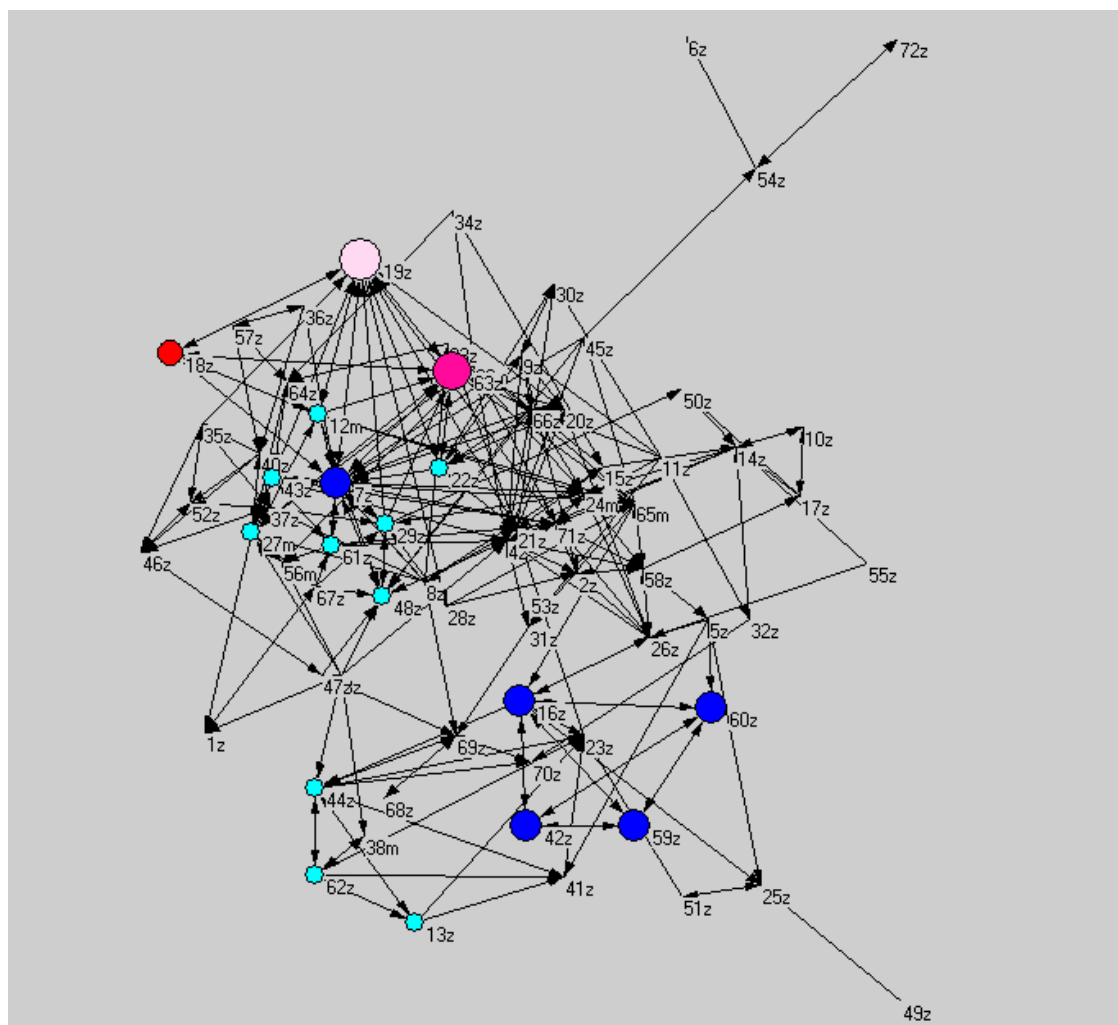
8.5 KLIKE OMREŽJA

V omrežju druženja je število klik največje (22), kjer klico sestavljajo takšne osebe, izmed katerih je vsaka oseba v relaciji z vsako drugo osebo iz te skupine. Na Sliki 8.1 vidimo grafičen prikaz omrežja druženja glede na klike. Više kot je prikazana točka, v več klikah nastopa. Izstopa oseba 63z, ki je vključena v 6 različnih klik. Oseba 19z pa je prisotna v petih klikah na treh točkah. Ugotovim, da se 2 vodji pojavljajo v treh in štirih klikah. V večini pa v omrežju druženja v več klikah nastopajo osebe, ki nimajo posebne funkcije v sami sekciji. 42 enot v omrežju druženja ni vključeno v nobeno klico.

Slika 8.2: Grafičen prikaz celotnega omrežja druženja glede na prisotnost oseb v klikah

Slika 8.3: Grafičen prikaz celotnega omrežja emocionalne opore glede na prisotnost oseb v klikah

V omrežju emocionalne opore najdemo 12 klik. V največ klikah zopet nastopata osebi 63z in 19z. V emocionalnem omrežju 54 oseb ne nastopa v nobeni kliku.

V omrežju materialne in informacijske opore je prisotna le ena klika. Vse ostale osebe ne nastopajo v nobeni od klik. Na Sliki 8.3 vidimo, da v omrežju materialne opore tvorijo kliko osebe 7z, 18z in 19z. V omrežju informacijske opore kliko sestavljajo osebe 4z, 20z in 31z. Te osebe so med seboj povezane, tvorijo kliko in vse zasedajo pomembnejše položaje v sekciji – so del odbora ŠSDMS.

Osebe, ki nastopajo v klikah, imajo skupne značilnosti, glede na izmerjeno relacijo, pripadajo isti skupini in skupaj tvorijo podomrežje treh enot, v katerem se vsaka enota klike povezuje z vsako drugo enoto. Ugotovila sem, da je največ klik prisotnih v omrežju druženja. V omrežju materialne in informacijske opore se izoblikuje le ena klika, kar si lahko razlagamo s tem, da

si člani materialne dobrine in informacije ne izmenjujejo samo med seboj, temveč glede na položaj v hierarhični strukturi. Večina oseb, prosi za pomoč iste osebe – vodstvo, kar vpliva na manjše število klik v teh dveh omrežjih. Izmed vseh oseb upravnega odbora le ena oseba nastopa v več klikah v vseh štirih omrežjih (7z).

8.6 TRANZITIVNOST TRIAD

V omrežju druženja je 130 tranzitivnih triad, od tega 22 klik. Število tranzitivnih triad je v omrežju druženja večje, kot bi se pričakovalo v čisto naključnem grafu. Omrežje emocionalne opore vsebuje 79 tranzitivnih triad. Odstotek klik je enak odstotku, ki se pričakuje v naključnem grafu. V omrežju materialne opore najdemo 139 tranzitivnih triad, v omrežju informacijske opore pa 116. V vseh omrežjih prevladujejo (ne)tranzitivne triade, v omrežjih druženja in materialne opore je prisotnih več tranzitivnih triad kot v ostalih dveh omrežjih, kar pomeni, da v primeru, da oseba a prosi za pomoč osebo b in b prosi za pomoč osebo c, potem velja, da tudi oseba a prosi za pomoč osebo c, saj med njima obstaja povezanost. V mojem omrežju prevladujejo (ne)tranzitivne triade. Izmed štirih omrežij ima največji indeks tranzitivnosti omrežje emocionalne opore (0,271), najnižjega pa omrežje druženja.

Tabela 8. 12: Indeks tranzitivnosti.

INDEKS TRANZITIVNOSTI	
Druženje	0,233
Emocionalna opora	0,271
Materialna opora	0,234
Informacijska opora	0,258

8.7 MERE SREDIŠČNOSTI IN POMEMBNOSTI

S pomočjo mer središčnosti in pomembnosti želim v omrežju poiskati pomembnejše enote omrežja. Osredotočila sem se na vhodne povezave, in sicer na vhodno stopnjo točk, vhodno dostopnost in vmesnost. V vseh štirih omrežjih obstajajo osebe, katerih nihče ne bi izbral za oporo. V omrežju druženja so te osebe tri, v omrežju emocionalne opore pa jih je pet (nobena ni del upravnega odbora). Višji odstotek oseb, katere nihče ne bi nihče izbral, najdemo v omrežju materialne in informacijske opore, saj se večina oseb obrne na predsednico ali

upravni odbor. V omrežju materialne opore je 28 % oseb, ki jih ne bi nihče prosil za pomoč, v omrežju informacijske opore pa jih je kar 36 % (glej Prilogo C).

Vrednosti v Tabeli 8.15 prikazujejo sedem najbolj pomembnih oseb glede na različne mere središčnosti in pomembnosti. Vhodne in izhodne stopnje točk so zapisane v absolutnih številkah, vhodna dostopnost in vmesnost pa v normaliziranih vrednostih z namenom, da jih laže primerjam med seboj.

Tabela 8.13: Mere središčnosti in pomembnosti najvišje uvrščenih sedmih oseb

	Oseba	Vhodna stopnja	Oseba	Vhodna dostopnost	Oseba	Vmesnost
OMREŽJE DRUŽENJA	7z	21	7z	0,550	27m	0,083
	61z	16	27m	0,497	58z	0,080
	27m	16	61z	0,490	31z	0,075
	4z	15	4z	0,483	43z	0,072
	19z	14	19z	0,483	69z	0,071
	66z	13	66z	0,479	4z	0,068
	63z	10	63z	0,450	61z	0,067
OMREŽJE EMOCIONALNE OPORE	7z	18	19z	0,298	23z	0,159
	4z	13	7z	0,268	21z	0,147
	19z	11	4z	0,299	4z	0,137
	71z	10	71z	0,265	16z	0,136
	63z	9	24m	0,281	19z	0,129
	48z	9	66z	0,280	58z	0,128
	27m	8	63z	0,289	65m	0,109
OMREŽJE MATERIALNE OPORE	31z	26	31z	0,500	7z	0,096
	4z	24	13z	0,459	4z	0,089
	7z	21	4z	0,450	19z	0,056
	13z	20	62z	0,419	48z	0,046
	20z	14	7z	0,396	18z	0,034
	48z	10	48z	0,369	37z	0,021
	69z	10	20z	0,356	20z	0,018
OMREŽJE INFORMACIJSKE OPORE	31z	35	31z	0,633	7z	0,185
	7z	32	7z	0,574	31z	0,090
	4z	25	4z	0,529	66z	0,089
	69z	17	69z	0,503	4z	0,079
	20z	11	20z	0,469	13z	0,045
	13z	10	48z	0,399	18z	0,043
	29z	6	29z	0,377	22z	0,042

S pomočjo stopnje točk ugotovim, katere osebe so v omrežju pomembnejše, bolj vpletene in povezane v omrežje. V omrežju druženja so najpomembnejše osebe ženskega spola (7z, 61z,

4z, 19z, 63z in 66z). Tretja najpomembnejša oseba v omrežju druženja je moški (27m). Izstopa oseba 7z s kar 21 vhodnimi povezavami. Ta oseba je v omrežju zelo priljubljena in kar 21 drugih oseb si želi biti v njeni družbi. V omrežju emocionalne opore zopet prevladujejo ženske, z izjemo ene osebe. Oseba 27m je edina oseba moškega spola, ki zavzema nekoliko pomembnejši položaj v sekciji. S temi osebami se člani družijo tudi izven delovanja društva. V omrežju materialne opore so prav vse najpomembnejše osebe ženskega spola. Za te osebe lahko rečem, da so bolj ustrežljive in cenjene, večina bi jih prosila za pomoč, ko bi potrebovali priporočilo o njihovem delovanju v sekciji. V omrežju informacijske opore po pomembnosti izstopajo osebe 31z, 7z, 4z, 69z, 13z, 20z in 29z (vse so v hierarhiji sekcije na višjih položajih). Po informacije ali strokovni nasvet bi se kar 35 oseb obrnilo na osebo 31z (predsednica) in 32 na osebo 7z.

S pomočjo vhodne dostopnosti sem poiskala središčne osebe, ki so v strukturi omrežja na takšnih položajih, da preko njih najhitreje dosežemo vse ostale študente. Za najbolj dostopne osebe v omrežju veljajo osebe ženskega spola, razen v omrežju emocionalne opore in druženja po dostopnosti izstopata 24m in 27m. Glede na rezultate ugotovim, da so pomembne osebe glede na dostopnost različne glede na spol osebe v sekciji. Ženske so v mojem omrežju bolj priljubljene in dostopne ostalim članom kot moški.

Ko omrežja primerjam med seboj, ugotovim, da v omrežju druženja izstopajo ženske, razen osebe 27m. V omrežju druženja so na višjih položajih člani, ki ne zavzemajo pomembnih položajev, razen dveh oseb, ki sta del upravnega odbora. Lahko povzamem, da so osebe v sekciji v omrežju druženja bolj povezane med seboj, odnosi pa niso povezani s položajem osebe v sekciji. V omrežju druženja dobimo nekoliko drugačen rezultat pri vmesnosti, kjer v ospredje stopi še ena oseba iz upravnega odbora. Ta oseba se povezuje tako z ostalimi člani kot s člani na vodilnih položajih. Ugotovim, da so pomembne osebe v omrežju druženja pomembne tudi v omrežju emocionalne opore. Enako velja za omrežje informacijske in materialne opore, kjer so v obeh omrežjih najpomembnejše tiste osebe, ki vodijo društvo in so na vodilnih položajih. Vodja sekcije v prvih dveh omrežjih ne zavzema pomembnega položaja, v omrežjih materialne in informacijske opore pa jo člani društva navajajo kot najpomembnejšo. Predsednica je na vodilnem položaju v bolj formalnih omrežjih, kar pomeni, da se v večini člani nanjo obračajo po strokovne nasvete in prav njo bi v večini prosili za priporočilo. Poleg visoke vhodne stopnje ima oseba 31z tudi visoko vrednost glede na vhodno dostopnost. To nam pove, da je predsednica nepogrešljiv vir materialne in informacijske opore za druge člane, drugim članom je dovolj blizu. V primeru ko bi ostali

člani želeli pridobiti priporočilo bi lahko enostavno neposredno ali posredno preko oseb, ki so blizu predsednici, le to pridobili. Pri omrežju informacijske opore in materialne opore ugotovimo, da so najbolj vmesne osebe tiste na vodilnih položajih (7z, 4z in 31z). Osebi 7z in 4z sta močno priljubljeni v omrežju druženja in imata visoke vrednosti pri vmesnosti v omrežju informacijske in materialne opore. Ti dve osebi sta poleg nudenja različnih oblik pomoči in informacij tudi zelo priljubljeni in vpleteni v omrežje. Ostali člani bi lahko, v primeru, ko bi potrebovali priporočilo predsednice (ali drugih oseb upravnega odbora), in do nje ne bi želeli osebno pristopiti, do nje najhitreje prišli posredno, preko dveh drugih oseb (7z in 4z). V omrežjih materialne in informacijske opore veljajo za najbolj pomembne osebe tiste, ki v hierarhiji zavzemajo vodilne položaje. To so osebe, ki bi jih večina članov prosila za pomoč, nasvet ali priporočilo. Te osebe imajo v sekciji pomembnejši status od drugih članov, osebe se del upravnega odbora s pomembnejšimi funkcijami. Ugotovim, da so osebe v upravnem odboru tiste, ki bi jih večina članov prosila za nasvet, pomoč ali priporočilo, pomembnejše pa so tiste osebe, ki zavzemajo višji položaj v sekciji.

S pomočjo korelacije (SPSS) in Spearmanovega koeficienta sem preverila ali med določeno mero in različnimi omrežji obstaja kakšna povezanost. Ugotovim, da pri vseh treh merah (vhodna stopnja, vhodna dostopnost in vmesnost) obstaja močna povezanost med pomembno osebo glede na posamezno mero v enem omrežju in pomembnostjo te osebe v ostalih omrežjih. Če so nekatere osebe pomembnejše od drugih glede na vhodno stopnjo npr. v omrežju druženja, lahko trdimo, da so pomembne tudi v ostalih treh omrežjih. Najbolj močna korelacija se pojavi pri omrežjih druženja in emocionalne opore, kar pomeni, da so pomembne osebe pri druženju pomembne tudi v omrežju emocionalne opore. Podobno velja za povezanost med materialno in informacijsko oporo. Korelacije so v vseh treh primerih višje od 0,570, razen pri vmesnosti, kjer je najnižja korelacija 0,379. Glej prilogo F.

Tabela 8.14: Usredinjenost posameznih omrežij ŠSMDS

	USREDINJENOST OMREŽJA		
	Glede na vhodno st.	Glede na izhodno st.	Glede na vmesnost
Druženje	0,22515374	0,02519341	0,0563562
Emocionalna opora	0,20234081	0,04522912	0,1259993
Materialna opora	0,32414204	0,05276731	0,08996555
Informacijska opora	0,45566356	0,05574291	0,17696303

S pomočjo stopnje usredinjenosti omrežja lahko omrežja primerjam med seboj. Vse vrednosti v Tabeli 8.10 so normalizirane. Bolj kot se vrednosti približujejo 1, bolj je omrežje usredinjeno. Vsa omrežja so veliko bolj usredinjena v primeru vhodnih kot izhodnih povezav. Usredinjenosti omrežja so majhne, največja je usredinjenost omrežja glede na vhodno stopnjo v omrežju informacijske opore (0,455), kar pomeni, da vrednosti posameznih enot niso enake in da nekatere enote dominirajo nad ostalimi.

8.8 POVEZANOST POMEMBNIH OSEB S SPOLOM IN SMERJO ŠTUDIJA

Za ugotavljanje povezanosti med pomembnimi osebami omrežja in spolom ter smerjo študija sem uporabila program za statistično analizo podatkov SPSS. Med seboj sem primerjala razlike med povprečji po skupinah in skušala ugotoviti, ali spol in smer študija vplivata na pomembnost osebe v omrežju. Glede na povprečja po skupinah (spol in smer študija) sem razliko primerjala s skupnim standardnim odklonom. Vrednosti v spodnjih tabelah so količniki razlike aritmetičnih sredin in standardnih odklonov. Ker je moje omrežje popolno in raziskujem celotno populacijo, ne bom izvedla statističnih testov, osredotočila se bom samo na primerjavo povprečij med različnimi skupinami.

S pomočjo primerjave povprečji po skupinah (glej Prilogo D) sem od povprečja moških odštela povprečje žensk ($M - \check{Z}$). Vrednosti sem nato primerjala s skupnim standardnim odklonom, tako da sem skupni standardni odklon delila z razliko povprečji po skupinah. V primeru, da je dobljeni rezultat večji od 0,1 lahko sklepam, da se v omrežju nakazujejo razlike glede na spol ali smer študija.

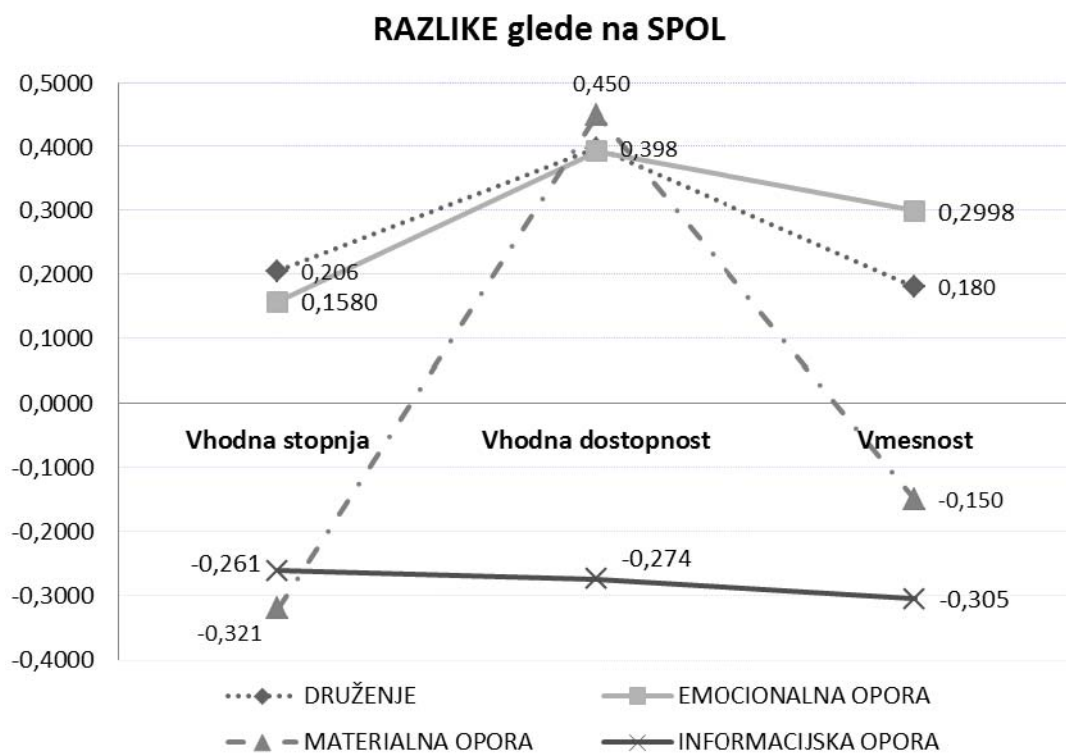
8.8.1 Spol in omrežja ŠSDMS

Tabela 8.15: Primerjava razlik aritmetičnih sredin glede na spol s skupnim standardnim odklonom

RAZLIKE PO SPOLU (M-Ž)	Primerjava razlik aritmetičnih sredin po spolu s skupnim standardnim odklonom	
DRUŽENJE	Vhodna stopnja	0,2061
	Vhodna dostopnost	0,3979
	Vmesnost	0,1805
EMOCIONALNA OPORA	Vhodna stopnja	0,1580
	Vhodna dostopnost	0,3932
	Vmesnost	0,2998
MATERIALNA OPORA	Vhodna stopnja	- 0,3205
	Vhodna dostopnost	0,4496
	Vmesnost	0,1502
INFORMACIJSKA OPORA	Vhodna stopnja	-0,2610
	Vhodna dostopnost	-0,2740
	Vmesnost	-0,3050

Iz tabele 8.14 vidimo, da so razlike po spolu opaznejše in relevantne razlike v vseh štirih omrežjih (vrednosti večje od 0,1). Razlike po spolu so največje v omrežju druženje glede na vhodno dostopnost. V omrežju druženja so v povprečju največje razlike med moškimi in ženskami, kjer so moški v povprečju večkrat izbrani za druženje kot ženske. Opaznejša je tudi razlika v omrežju emocionalne opore po vhodni stopnji, kjer se več ljudi povezuje z moškimi kot ženskami. Vrednosti v tabeli z negativnim predznakom pomenijo, da imajo ženske večja povprečja kot moški. Pomembnejše osebe glede materialne opore so ženske, saj bi se večina oseb obrnila po priporočilo k osebam ženskega spola. Ta rezultat ne preseneča, saj so vse pomembnejše osebe v društvu (glede pozicije) ženskega spola. Prav tako spol vpliva na pomembnost osebe v informacijski opori. Ugotovim, da spol v omrežju ŠSDMS vpliva na pomembnost in položaj osebe v sekciji. Poudariti moram, da so rezultati lahko glede povezanosti s spolom nekoliko manj natančni, saj je delež žensk v sekciji precej večji od deleža moških.

Graf 8.1: Vpliv spola na pomembnost osebe v ŠSDMS

Iz Grafa 8. 2 vidimo, da spol najmočneje vpliva na vhodno dostopnost v omrežju materialne opore. Večje vrednosti pomenijo večji vpliv spola na pomembnost osebe v sekciji. Spol glede na vhodno stopnjo najmočneje vpliva na pomembnost osebe v omrežju druženja, najmanj pa v omrežju emocionalne opore, vendar se manjša povezanost kljub vsemu še nakazuje.

8.8.2 Smer študija in omrežja ŠSDMS

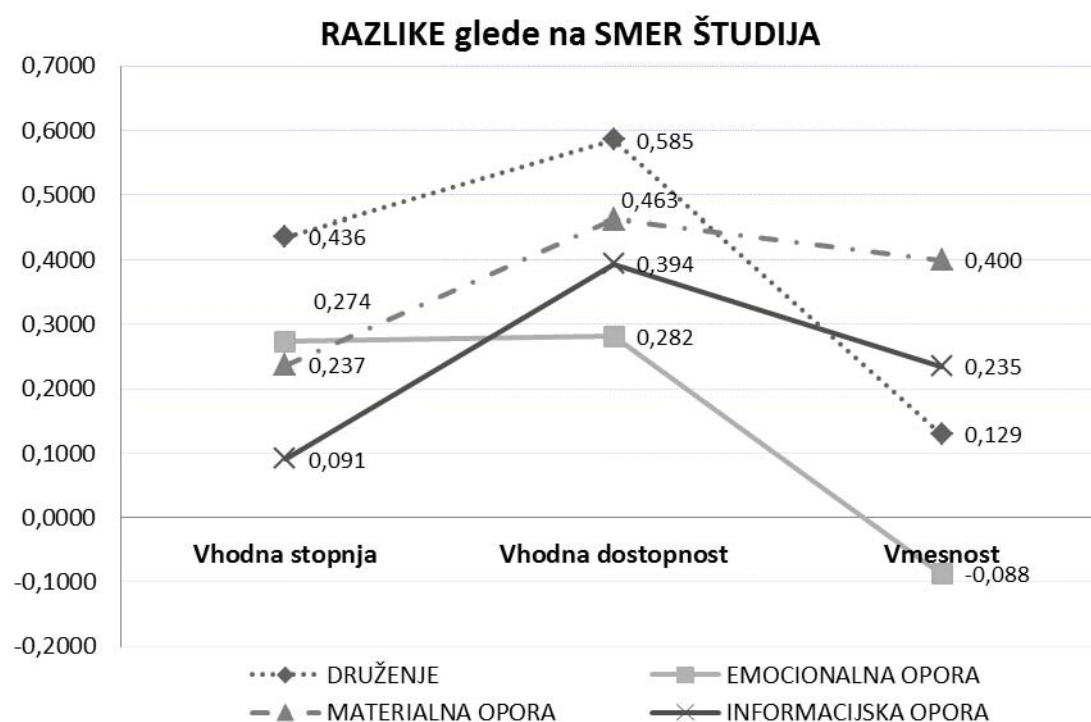
Pri ugotavljanju povezanosti, ali smer študija vpliva na pomembnost oseb v omrežju, sem izločila dve enoti, ki edini nista vpisani na Fakulteto za družbene vede (FDV) ali Ekonomsko fakulteto (EF). Zanima me le povezanost med tema dvema fakultetama in pomembnostjo osebe v društvu.

Tabela 8.16: Primerjava razlik aritmetičnih sredin glede na smer študija s skupnim standardnim odklonom

SMER ŠTUDIJA (FDV – EF)	Primerjava razlik aritmetičnih sredin glede na smer študija s skupnim standardnim odklonom	
DRUŽENJE	Vhodna stopnja	0,4360
	Vhodna dostopnost	0,5850
	Vmesnost	0,1290
EMOCIONALNA OPORA	Vhodna stopnja	0,2740
	Vhodna dostopnost	0,2820
	Vmesnost	-0,0880
MATERIALNA OPORA	Vhodna stopnja	0,2370
	Vhodna dostopnost	0,4630
	Vmesnost	0,4000
INFORMACIJSKA OPORA	Vhodna stopnja	0,0910
	Vhodna dostopnost	0,3940
	Vmesnost	0,2350

Ko primerjam vpliv študija na pomembnost osebe v društvu, me zanimajo razlike med študenti Fakultete za družbene vede in študenti Ekonomske fakultete. Ugotovim, da smer študija kar močno vpliva na pomembnost osebe v društvu. V omrežju druženja so bolj pomembne osebe tiste, ki so vpisane na Fakulteto za družbene vede. Večji vpliv je prisoten v omrežju informacijske opore, kjer prav tako za bolj pomembne v nujenju strokovne pomoči in informacij veljajo študenti Fakultete za družbene vede. V kar treh omrežjih ŠSDMS ugotovim vpliv pomembnosti in smeri študija. Študenti Fakultete za družbene vede so v večini bolj pomembni od študentov Ekonomske fakultete. V omrežju informacijske opore glede na vhodno stopnjo ni razlik.

Graf 8.2: Vpliv študija na pomembnost osebe v ŠSDMS

Smer študija najmočneje vpliva na pomembnost osebe v omrežju družjenja (glede na vhodno stopnjo), najmanj pa v omrežju materialne opore. Glede na vmesnost smer študija najbolj vpliva na pomembnost osebe v materialni opori, najmanj pa v omrežju emocionalne opore.

8.9 POVEZANOST POMEMBNIH OSEB Z DOLŽINO ČLANSTVA ŠSDMS IN STOPNJO NJENIH AKTIVNOSTI

Pri analizi povezanosti sem preverjala povezanost z aktivnostjo članov v omrežju in pomembnostjo oseb v sekciji. Uporabila sem štiri vprašanja, ki so merila aktivnost članov ŠSDMS (vprašanja številka 5 in 6, glej Prilogo A). Vprašanje šest je bilo zastavljeno tako, da so člani svojo aktivnost v društvu ocenili sami. Drugo vprašanje je bolj objektivne narave, kjer večje število organiziranih dogodkov pomeni večjo aktivnost osebe v društvu. Za merjenje korelacije bom uporabila bivariatno analizo in Spearmanov koeficient korelacije, saj se ne želim omejiti le na linearno povezanost.

Tabela 8.17: Korelacija med spremenljivkami (Spearmanov koeficient), ki meri aktivnosti članov, dolžino članstva in štirimi različnimi omrežij

DRUŽENJE	Vhodna stopnja	Vhodna dostopnost	Vmesnost
Št. Organiziranih dogodkov	0,098	0,152	0,19
Dolžina članstva	,471**	,423**	,289*
Udeležba na sestankih	0,171	0,155	0,149
Udeležba na dogodkih	0,224	0,221	,300*
Organizacija dogodkov	0,224	,280*	,237*
EMOCIONALNA O.	Vhodna stopnja	Vhodna dostopnost	Vmesnost
Št. Organiziranih dogodkov	0,045	0,066	0,162
Dolžina članstva	,413**	,497**	,245*
Udeležba na sestankih	0,051	-0,055	-0,079
Udeležba na dogodkih	0,047	0,009	0,038
Organizacija dogodkov	0,07	0,117	0,173
MATERIALNA O.	Vhodna stopnja	Vhodna dostopnost	Vmesnost
Št. Organiziranih dogodkov	0,091	0,108	,266*
Dolžina članstva	,552**	,529**	,318**
Udeležba na sestankih	0,143	0,139	0,107
Udeležba na dogodkih	0,033	0,034	0,116
Organizacija dogodkov	0,21	,238*	0,225
INFORMACIJSKA O.	Vhodna stopnja	Vhodna dostopnost	Vmesnost
Št. Organiziranih dogodkov	,546**	,574**	,497**
Dolžina članstva	0,098	0,072	0,071
Udeležba na sestankih	-0,044	-0,017	0,018
Udeležba na dogodkih	0,196	0,207	0,108
Organizacija dogodkov	0,212	,933**	,840**

** srednje močna povezanost. *manjša povezanost.

S pomočjo korelacije ugotovim, da v omrežju druženja obstaja povezanost med dolžino članstva in pomembnostjo osebe v ŠSDMS, glede na vhodno stopnjo, vhodno dostopnost in tudi vmesnost pri vseh treh merah. To pomeni, da dlje kot je neka oseba aktivna v društvu, bolj je v omrežju priljubljena in več drugih članov si želi njene družbe. Ta oseba je v društvu tudi bolj vplivna. Tudi organizacija dogodkov vpliva na pomembnost oseb v sekciji. Aktivni

člani so v sekciji pomembnejši. Če se osredotočim le na neformalno druženje članov med seboj, ugotovim, da obstaja šibka povezanost med dostopnostjo osebe v sekciji in številom dogodkov, ki jih je ta oseba organizirala. Aktivnejše osebe v ŠSDMS so bolj pomembne od drugih glede na njihovo dostopnost. Vse povezave so srednje močne, z izjemo močne povezanosti med dostopnostjo in številom organiziranih dogodkov.

V omrežjih druženja, emocionalne in materialne opore ugotovim, da obstaja povezanost med dolžino članstva in pomembnostjo osebe v ŠSDMS pri vseh treh merah. Trdim lahko, da bolj kot je neka oseba aktivna v društvu, bolj je pomembna za ostale člane, več drugih oseb jo izbere za oporo. Izjema je le omrežje informacijske opore, kjer za vse tri mere velja, da so bolj aktivne osebe bolj pomembne. Aktivnejšo osebo v sekciji več drugih poprosi za pomoč in informacije. Udeležba na sestankih in dogodkih v nobenem od omrežij, pri nobeni meri, ne vpliva na pomembnost osebe v njem.

9 ZAKLJUČEK

V vsaki družbi, organizaciji ali društvu si želimo pozitivnega ozračja in uspešnega delovanja. Za to pa sta potrebna razumevanje in poznavanje delovanja njenih članov. Analiza socialnih omrežij kot raziskovalna metoda nam omogoča prav to. Vizualizacija odnosov med osebami, njihovih položajev in same strukture skupin nam pomaga razumeti notranje vplive, ki so pomembni za uspešno delovanje. V svoji diplomski nalogi sem se osredotočila na analizo popolnega omrežja študentov v Študentski sekciji Društva za marketing Slovenije. Ker sem tudi sama aktivna članica sekcije ŠSDMS, dobro poznam njeno delovanje in člane v njej. Vendar sem se v nalogi osredotočila na poglobljeno analizo odnosov v njej. V sekciji prevladujejo neformalni odnosi, saj člani veliko svojega prostega časa preživijo skupaj. Prav zato sem se odločila za analizo različnih oblik socialne opore, saj menim, da so člani med seboj v dobrih odnosih z veliko prijateljskih vezi. Namen mojega diplomskega dela je analiza omrežja Študentske sekcije Društva za marketing Slovenije. Eden glavnih ciljev je bil ugotoviti splošne strukturne značilnosti omrežja ŠSDMS in odkrivanje pomembnejših oseb v omrežju. Osredotočila sem se na primerjavo pomembnih oseb glede na različna omrežja socialne opore. Ugotovila sem, ali obstajajo razlike glede na spol, smer študija, aktivnost članov in glede na dolžino članstva v društvu. S pomočjo analiz sem skušala odgovoriti na tri ključna raziskovalna vprašanja.

RV1: Ali je pomembnost oseb v sekciji ŠSDMS povezana s spolom in smerjo študija?

V sekciji ŠSDMS prevladujejo študenti dveh fakultet, Fakultete za družbene vede in Ekonomske fakultete. S pomočjo analiz sem ugotovila, da v nekaterih omrežjih obstajajo razlike glede na smer študija in pomembnost osebe v sekciji. Razlike glede smeri so največje v omrežju druženja, najmanj pa v omrežju materialne opore. Študijska smer določa razlike med člani sekcije, razen ko govorimo o informacijski opori, kjer razlik ne morem potrditi. V omrežju druženja in emocionalne opore vse pomembnejše osebe študirajo na Fakulteti za družbene vede, kar je najverjetneje tudi razlog za rezultat. V omrežju informacijske opore je večina vplivnih oseb, 40 % od teh jih študira na Ekonomski fakulteti. Razlike glede na smer študija v omrežju informacijske opore ne morem potrditi.

V društvu prevladujejo osebe ženskega spola, kar je najverjetneje vplivalo tudi na njihovo priljubljenost. V omrežju druženja in emocionalne opore se nakazujejo razlike po spolu. Moški so v prvih dveh neformalnih omrežjih bolj priljubljeni od žensk, v drugih dveh

omrežjih pa je ravno obratno. Glede na predhodne raziskave sem pričakovala drugačen rezultat pri emocionalni opori, saj naj bi kot vir emocionalne opore v splošnem prevladovala ženske. Največje razlike po spolu so v omrežju materialne opore, kjer so ženske pomembnejše od moških, velika razlika glede na spol se kaže tudi pri vhodni dostopnosti, kar pomeni, da so ženske bolj vpletene in pomembne v sekciji. Rezultat zopet ne preseneča, saj sem glede na hierarhijo članic pričakovala tak rezultat. Ugotovim, da so v omrežju ŠSDMS prisotne razlike po spolu in položaju osebe v sekciji. Poudariti pa moram, da so rezultati lahko glede povezanosti s spolom nekoliko manj natančni, saj je delež žensk v sekciji precej večji od deleža moških.

RV2: *Ali je pomembnost oseb povezana s pozicijo osebe v sekciji ŠSDMS?*

Za vsako uspešno organizacijo stoji uspešno vodstvo. Vodje so tiste osebe, ki vodijo in usmerjajo druge člane z namenom sledenja skupnim ciljem. Osebe na višjih položajih so bolj vpletene v omrežje in zagotavljajo vir pomoči ostalim članom (Balkundi in Kinduf 2005, 956–957). Ugotovila sem, da v ŠSDMS povezanost med pozicijo neke osebe in njeno pomembnostjo drži, vendar zgolj v omrežjih materialne in informacijske opore. Vodstvo je za druge člane pomembno v primeru, ko potrebujejo pomoč, nasvet in informacijo, ki je bolj strokovne narave. Vpliv pozicije na pomembnost oseb v društvu, v omrežju druženja in emocionalne opore ne morem izključiti, saj se nekatere izmed vodij prav tako pojavljajo na vrhu seznama pomembnejših oseb. Če predpostavim, da sta prvi dve omrežji (druženje in emocionalna opora) neformalni, v katerih prevladujejo prijateljski odnosi, ugotovim, da pozicija osebe v ŠSDMS bistveno ne vpliva na popularnost. Prvi dve omrežji sta bolj gosti, z večjim številom povezav, in v obeh obstaja ena velika komponenta, v kateri je več kot polovica vseh oseb, kar pomeni, da je omrežje ŠSDMS zelo dobro povezano. Komunikacija med člani ni povezana s hierarhijo v sekciji, saj so relacije prisotne v vseh treh ravneh: povezave med člani vodstva, povezave med člani brez vodstva in povezave med člani in vodstvom, kar se ujema z Johansonovo teorijo o organizacijski komunikaciji (Johanson 2000, 259). Smer relacije v bolj formalnih omrežjih (materialna in emocionalna opora) v večini poteka od članov do vodstva, saj bi večji del članov za priporočilo in strokovno pomoč prosilo vse člane upravnega odbora. Upravni odbor torej ne samo da vodi delovanje sekcije, temveč je v sklopu društva tudi ključni vir materialne in informacijske opore za druge člane. Po pomembnosti izstopa predsednica z najvišjim položajem in najvišjo pomembnostjo,

vendar le za bolj formalni vir socialne opore. V omrežju druženja in emocionalne opore vpliva vodstva ni moč potrditi, saj se v vrhu pomembnih oseb pojavljajo tako ostali člani kot tudi vodstvo. Ugotovim le, da sta dve osebi iz vodstva izjemno priljubljeni med drugimi člani. Ti dve osebi sta bolj vpleteni v omrežje, veliko drugih članov bi jih izbralo za druženje in oporo, ko bi se želeli pogovoriti o bolj osebnih zadevah, ki ne zadevajo društva.

RV3: *Ali je pomembnost oseb v sekciji ŠSDMS povezana z dolžino članstva ali stopnjo aktivnosti njenih članov?*

ŠSDMS deluje v okviru DMS in velja za eno najbolj aktivnih sekcij. Člani so v sekciji izjemno aktivni. Njihova stopnja aktivnosti narašča s prisotnostjo na rednih sestankih, udeležbo na organiziranih dogodkih in deloma na projektih in organizaciji internih dogodkov. Člani so v sekciji aktivni v povprečju dve leti, od tega se lahko dvakrat letno v sekcijo včlanijo novi člani. Med starejšimi člani prevladujejo manj formalne vezi, med mlajšimi pa bolj formalne. Starejši člani so bolj vpleteni v omrežje in so v njem tudi bolj aktivni. S pomočjo korelacije sem ugotavljala ali obstaja povezanost med aktivnostjo osebe v društvu, dolžino članstva v njem in pomembnostjo osebe v ŠSDMS. Aktivnost sem merila na dva različna načina, in sicer po številu organiziranih dogodkov (več dogodkov kot oseba organizira, bolj je aktivna) in stopnje aktivnosti, kjer so člani sami ocenili svojo aktivnost glede na preteklo leto (obisk sestankov, dogodkov in organizacija dogodkov).

Glede na rezultate korelacije ugotovim, da osebe v društvu, aktivne dalj časa, po pomembnosti zavzemajo višje položaje od tistih, ki so v društvu krajši čas. Dolžina članstva, glede na vhodne mere pomembnosti, torej vpliva na pomembnost osebe v društvu v vseh treh izmerjenih relacijah, razen v omrežju informacijske opore. Pri vseh treh merah (vhodna stopnja, vhodna dostopnost in vmesnost) se nakazuje srednje močna korelacija. Starejši kot so člani, bolj so povezani v omrežje, njihovi odnosi z drugimi člani so trdnejši in prepleteni z drugimi člani. Z vpletenostjo narašča tudi njihova priljubljenost in nepogrešljivost za ostale člane. Poleg dolžine članstva v društvu na pomembnost osebe vpliva tudi njihova aktivnost. Aktivnejše osebe so bolj povezane z narašča z višjo stopnjo aktivnosti glede na vhodno stopnjo. Največja korelacija se pokaže pri vplivu spremenljivk (organizacija dogodkov in število dogodkov). V omrežju informacijske opore ugotovimo, da pomembnost osebe glede na njeno dostopnost in bližino narašča s stopnjo aktivnosti (organizacija dogodkov). Vpliva korelacije ne morem potrditi, ko aktivnost osebe merimo s pogosto prisotnostjo na dogodkih in internih sestankih. V primeru večjega števila organiziranih dogodkov pa se korelacija kaže

v vseh treh omrežjih, razen v omrežju emocionalne opore, kjer aktivnost nima posebnega vpliva na pomembnosti neke osebe v sekciji.

Poznavanje delovanja organizacije je ključnega pomena za njeno učinkovitost, uspeh in pozitivno klimo med njenimi člani. Pri tem nam analiza socialnih omrežji lahko zagotovi poglobljen pogled v samo strukturo omrežja, položaj oseb v njem in odnosov med njimi. Zanimivo pri vsem tem pa je, da nam matematična orodja, grafični prikazi in statistika pomagajo, da skupaj z bolj teoretičnimi vedami, razumeti kako, zakaj in na kakšen način se različne osebe povezujejo med seboj. Sama sem se v svojem diplomskem delu osredotočila na analizo sekcije ŠSDMS. S pomočjo analiz sem sekcijo spoznala v drugačni luči. Odnose v sekciji sem preučevala z bolj objektivnega vidika. Ugotovitve so mi omogočile odkritje pomembnejših oseb v sekciji, vplive na pomembnost oseb in samo strukturo omrežja. Rezultati me v omrežju materialne in informacijske opore, glede pomembnejših oseb, niso ravno presenetili, temveč so potrdili moje domneve, saj sem glede na hierarhijo društva predvidevala takšne rezultate. V omrežju druženja in emocionalne opore so me rezultati nekoliko presenetili, saj nisem predvidevala tako gosto povezanega omrežja. Ugotovim, da je v sekciji omrežje druženja najgostejše od vseh ostalih, kar pomeni, da se člani v društvu dobro poznajo, drug drugemu predstavljajo vir emocionalne opore in druženja. V nadaljevanju bi bilo zanimivo strukturo omrežja in relacij v njem primerjati še s kakšnim sorodnim študentskim društvom in ugotoviti ali obstajajo razlike in podobnosti med različnimi omrežji glede na njihovo strukturo.

10 LITERATURA

1. Balkundi, Prasad in Martin Kilduff. 2005. The ties that lieds: A social network approach to leadership. *The Leadership Quarterly*, XVI (6): 94–961.
2. Batagelj, Vladimir in Andrej Mrvar. 2011. *Program Pajek (različica 2.04 – 64bit/Book Edition 2)*. Dostopno prek: <http://pajek.imfm.si/doku.php> (10. avgust 2012).
3. Carrington, J. Peter, John Scott in Stanley Wasserman. 2009. *Models and Methods in Social Network Analysis*. Dostopno prek: http://train.ed.psu.edu/WFED-543/SocNet_TheoryApp.pdf (16. avgust 2012).
4. Cobb, Sidney. 1976. Social support as a Moderator of Life Stress. *Psychosomatic Medicine* 38 (5): 300–314.
5. De Nooy, Wouter, Andrej Mrvar in Vladimir Batagelj. 2005. *Exploratory Social Network Analysis with Pajek*. Cambridge: Cambridge University Press.
6. DMS. Dostopno prek: <http://www.dmslo.si> (7. julij 2012).
7. Dremelj, Polona. 2003. Sorodstvene vezi kot vir socialne opore posameznikov. *Družboslovne razprave* XIX (43): 149-170. Dostopno prek: <http://druzboslovnerazprave.org/clanek/pdf/2003/43/10/> (14. avgust 2012).
8. Goette, Lorenz, David Huffman in Stephan Meier. 2012. The Impact of Social Ties on Group Interactions: Evidence from Minimal Groups and Randomly Assigned Real Groups. *American Economic Journal: Microeconomics* IV (1): 101–115.
9. Hanneman, Robert in Mark Riddle. 2005. *Introduction to social network methods*. Dostopno prek: http://faculty.ucr.edu/~hanneman/nettext/Introduction_to_Social_Network_Methods.pdf (25. avgust 2012).
10. Haslam, S. Alexander. 2001. *Psychology in Organisations. The Social Identity Approach*. London: SAGE Publications Ltd.

11. Helmut, K. Anheier. 2006. *Nonprofit Organizations Theory, management, policy*. New York: Routledge.
12. Hlebec, Valentina. 2001. Meta-analiza zanesljivosti anketnega merjenja socialne opore v popolnih omrežjih. *Teorija in praksa* 2001 (38): 63–76.
13. --- in Tina Kogovšek. 2003. Konceptualizacija socialne opore. *Družboslovne razprave* XIX (43): 103–125.
14. --- 2006. *Merjenje socialnih omrežij*. Ljubljana: Študentska založba.
15. Iglič, Hajdeja. 1988. Ego-centrične socialne mreže. *Družboslovne razprave* V (6): 82–93.
16. Kogovšek, Tina in Anuška Ferligoj. 2003. Merjenje egocentričnih omrežji socialne opore. *Družboslovne razprave* XIX (43): 127–148.
17. ---, Valentina Hlebec, Polona Dremelj in Anuška Ferligoj. 2003. *Družboslovne razprave* XIX (43): 183–204.
18. Kolarič, Zinka, Andreja Črnak-Meglič in Maja Vojnovič. 2002. *Zasebne neprofitno-volonterske organizacije v mednarodni perspektivi*. Ljubljana: Založba Fakultete za družbene vede.
19. --- 2003. Neprofitno-volonterske organizacije in njihov razvoj – od volontarizma k profesionalizmu. *Teorija in praksa* 2003 (40): 37–56.
20. Langford, Cetherine Penny Hinson, Juanita Bowsher, Joseph P. Maloney in Patricia P. Lillis. 1997. Social support: a conceptual analysis. *Journal of Advanced Nursing* 25 (1): 95–100.
21. Mrvar, Andrej. 2012a. *Definicije in predstavitve omrežij, program Pajek*. Dostopno prek: <http://mrvar.fdv.uni-lj.si/sola/info4/uvod/mrvar1.pdf> (23. julij 2012).
22. --- 2012b. *Definicije skupine enot, razbitij, izrezov, komponent in jeder*. Dostopno prek: <http://mrvar.fdv.uni-lj.si/sola/info4/uvod/301/mrvar3.pdf> (23. julij 2012).

23. --- 2012c: *Mere središčnosti in pomembnosti*. Dostopno prek: <http://mrvar.fdv.uni-lj.si/sola/info4/uvod/301/mrvar4.pdf> (23. julij 2012).
24. Novak, Mojca, Nevenka Černigoj Sadar, Srečko Dragoš, Polona Dremelj, Anuška Ferligoj, Valentina Hlebec, Tina Kogovšek in Mateja Nagode. 2004. *Omrežja socialne opore prebivalstva Slovenije*. Ljubljana: Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo.
25. Ramsay, Sheryl, Elizabeth Jones in Michelle Barker. 2007. Relationship Between Adjustment and Support Types: Young and Mature-aged Local and International First Year University Students. *Higher Education* (54): 247–265.
26. Rogelj, Tina, Mirjana Ule in Valentina Hlebec. 2004. Socialna opora med dijaki glede na njihov individualni položaj v strukturi popolnega omrežja v razredu. *Družboslovne razprave XX* (45): 13–32.
27. Steglich, Christian. 2012. *Statistical Analysis of Complete Social Networks*. Dostopno prek: <http://www.gmw.rug.nl/~steglich/workshops/Introduction.pdf> (4. September 2012).
28. Stephen, Pryke. 2012. *Social Network Analysis in Construction*. Chichester: Wiley-Blackwell. Dostopno prek: <http://books.google.si> (18. avgust 2012).
29. Šadl, Zdenka. 2005. Družbene spremembe, travmatične emocije in emocionalna opora. *Družboslovne razprave XXI* (49-50): 223–242.
30. ŠSDMS. Dostopno prek: <http://www.ssdms.si/clanstvo-6341/> (7. julij 2012).
31. Zemljič, Barbara in Valentina Hlebec. 2001. Zanesljivost mer pomembnosti in središčnosti v socialnih omrežjih. *Družboslovne razprave XVII* (37-38): 191–212.
32. *Zakon o društvih* (ZDru-1). Ur. l. RS 64/2011. Dostopno prek: http://www.uradni-list.si/_pdf/2011/Ur/u2011064.pdf (25. julij 2012).

33. Vaux, Alan. 1988. *Social Support: Theory, Research, and Intervention*. New York, England: Praeger Publishers.
34. Wasserman, Stanley in Katherine Faust. 1998. *Social Network Analysis. Methods and Applications*. Cambridge: Cambridge University Press.

PRILOGE

PRILOGA A: VPRAŠALNIK

ANALIZA SOCIALNEGA OMREŽJA Študentska sekcija Društva za marketing Slovenije

VPRAŠALNIK IZPOLNIL/A:

(Prosim, vpiši prvi dve črki priimka in imena, Slivnik ANka -> SLAN).

1. Denimo, da bi se z društvom ŠSDMS odpravili na ŠSDMS trip. S kom od kolegov(ic) iz društva bi želel/a sedeti na avtobusu? Za vsako osebo, ki jo boš izbral/a, označi, kako verjetno bi izbral/a to osebo. Uporabi lestvico od 1 (osebo bi malo verjetno izbral/a) do 5 (osebo bi zagotovo izbral/a). Čim bolj verjetno je, da bi želel/a sedeti s to osebo na avtobusu, tem večje število uporabi.

Odgovoriš tako, da zapišeš **prvi dve črki** priimka in priimka izbrane osebe v spodnjo tabelo in pripadajočo verjetnost. Izbereš lahko eno ali več oseb z zgornjega seznama. Če ne bi izbral/a nikogar izmed članov ŠSDMS, lahko tabelo pušiš prazno.

PRIMER

ZAČETNICE izbrane osebe	
SLAN (SLivnik ANka)	1 ☐ 2 ☐ 3 ☒ 4 ☐ 5 ☐

ZAČETNICE izbrane osebe					
	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐

2. Denimo, da imaš nekaj prostega časa in si zaželiš družbe. Koga iz društva ŠSDMS običajno povabiš na kavo in se z njim pogovarjaš tudi o zadevah, ki se NE tičejo društva? Za vsako osebo, ki jo boš izbral/a, označi, kako verjetno bi se želel/a z njim/njo pogovarjati. Uporabi lestvico od 1 (z osebo bi se malo verjetno želela pogovarjati) do 5 (z osebo bi se gotovo želela pogovarjati). Čim bolj verjetno. je da bi se pogovoril/a z osebo, tem večje število uporabi.

Odgovoriš tako, da zapišeš **prvi dve črki** priimka in imena izbrane osebe v spodnjo tabelo in pripadajočo verjetnost. Izbereš lahko eno ali več oseb z zgornjega seznama. Če ne bi izbral/a nikogar izmed članov ŠSDMS, lahko tabelo puščiš prazno.

PRIMER

ZAČETNICE izbrane osebe	1	2	3	4	5
SLAN (SLivnik ANka)	☐	☐	☒	☐	☐

ZAČETNICE izbrane osebe	1	2	3	4	5
	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐

3. Denimo, da pišeš strokovni članek, diplomsko ali seminarsko nalogo s področja marketinga in potrebuješ strokovni nasvet. Koga od kolegov(ic) bi prosil/a za nasvet/pomoč? Za vsako osebo označi, kako verjetno bi jo prosil/a za nasvet. Uporabi lestvico od 1 (to osebo bi malo verjetno prosil/a za nasvet) do 5 (oseba bi gotovo prosil/a za nasvet). Čim bolj verjetno je, da bi za pomoč prosil/a to osebo, tem večje število uporabi.

Odgovoriš tako, da zapišeš **prvi dve črki** priimka in imena izbrane osebe v spodnjo tabelo in pripadajočo verjetnost. Izbereš lahko eno ali več oseb z zgornjega seznama. Če ne bi izbral/a nikogar izmed članov ŠSDMS, lahko tabelo puščiš prazno.

ZAČETNICE izbrane osebe	1	2	3	4	5
	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐

4. Denimo, da se prijavljaš na prosto delovno mesto, kjer je ena izmed zahtev, da ti nekdo izmed članov društva ŠSDMS napiše priporočilo o tem, kako aktiven si v društvu in kako je sodelovati s teboj. Koga izmed članov/ic ŠSDMS bi prosil/a, da ti napiše priporočilo? Za vsako osebo, označi, kako verjetno bi jo prosil/a za pomoč. Uporabi lestvico od 1 (to osebo bi malo verjetno prosil/a za pomoč) do 5 (osebo bi gotovo prosil/a za pomoč). Čim bolj verjetno je, da bi za pomoč prosil/a to osebo, tem večje število uporabi.

Odgovoriš tako, da zapišeš **prvi dve črki** priimka in imena izbrane osebe v spodnjo tabelo in pripadajočo verjetnost. Izbereš lahko eno ali več oseb z zgornjega seznama. Če ne bi izbral/a nikogar izmed članov ŠSDMS, lahko tabelo pušiš prazno.

ZAČETNICE izbrane osebe					
	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐
	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐	5 ☐

NASLEDNJI VPRAŠANJI SE NANAŠATA NA TVOJO AKTIVNOST V DRUŠTVU ŠSDMS V PRETEKLEM LETU 2011/12.

5. V letu 2011/12 sem v okviru društva ŠSDMS sodeloval/a pri organizaciji naslednjih dogodkov/projektov: (izbereš lahko več možnih odgovorov)

- a. Marketinška elipsa
- b. Marketiška akademija
- c. ŠSDMS Advertizziv
- d. Motivacijski vikendi
- e. fANfARA
- f. Raziskovalni center
- g. ŠSDMS trip
- h. ŠSDMS tester
- i. Komunicir@nje
- j. Drugo (napisi katero):

6. Prosim, da na lestvici od 1 do 5 označiš, kako aktiven/a si bil/a po tvojem mnenju v preteklem letu pri naslednjih aktivnostih v društvu.

Vrednost 1: v društvu sem bil/a izjemno neaktiven/a, nisem se udeleževal/a sestankov in dogodkov oz. nisem organiziral/a dogodkov. Vrednost 5 pomeni: izjemno aktiven/a sem bil/a pri udeležbi in organizaciji dogodkov ter se udeleževal/a večine sestankov.

Udeležba na sestankih	1	☐	2	☐	3	☐	4	☐	5	☐
Udeležba na dogodkih ŠSDMS	1	☐	2	☐	3	☐	4	☐	5	☐
Organizacija dogodkov ŠSDMS	1	☐	2	☐	3	☐	4	☐	5	☐

SLEDI ŠE NEKAJ SPLOŠNIH VPRAŠANJ

7. KOLIKO LET SI ŽE ČLAN DRUŠTVA ŠSDMS:

8. POLEG ŠTUDIJA (izbereš lahko več možnih odgovorov)

- a. Opravljam študentsko delo na področju marketinga
- b. Opravljam študentko delo, ki ni povezano z marketingom
- c. Poleg društva ŠSDMS sem včlanjen in aktiven tudi v drugih društvih
- d. Obiskujem marketinške in druge konference

9. OBISKUJEM:

- a) Fakulteto za družbene vede
- b) Ekonomsko fakulteto
- c) Drugo (napiši, katero):

10. SPOL

- a) moški
- b) ženski

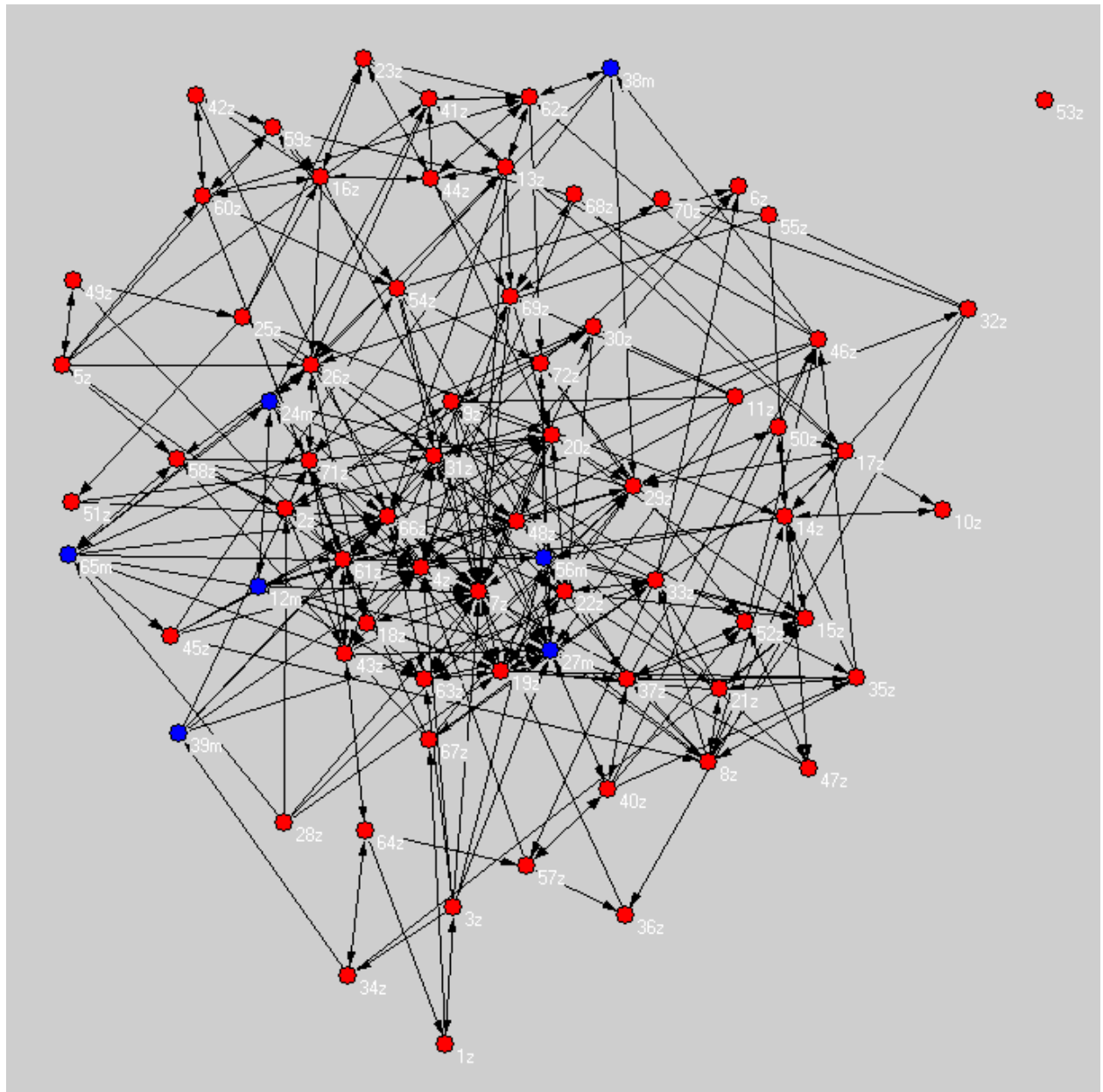
11. STAROST:

PRIŠEL/LA SI DO KONCA VPRAŠALNIKA.

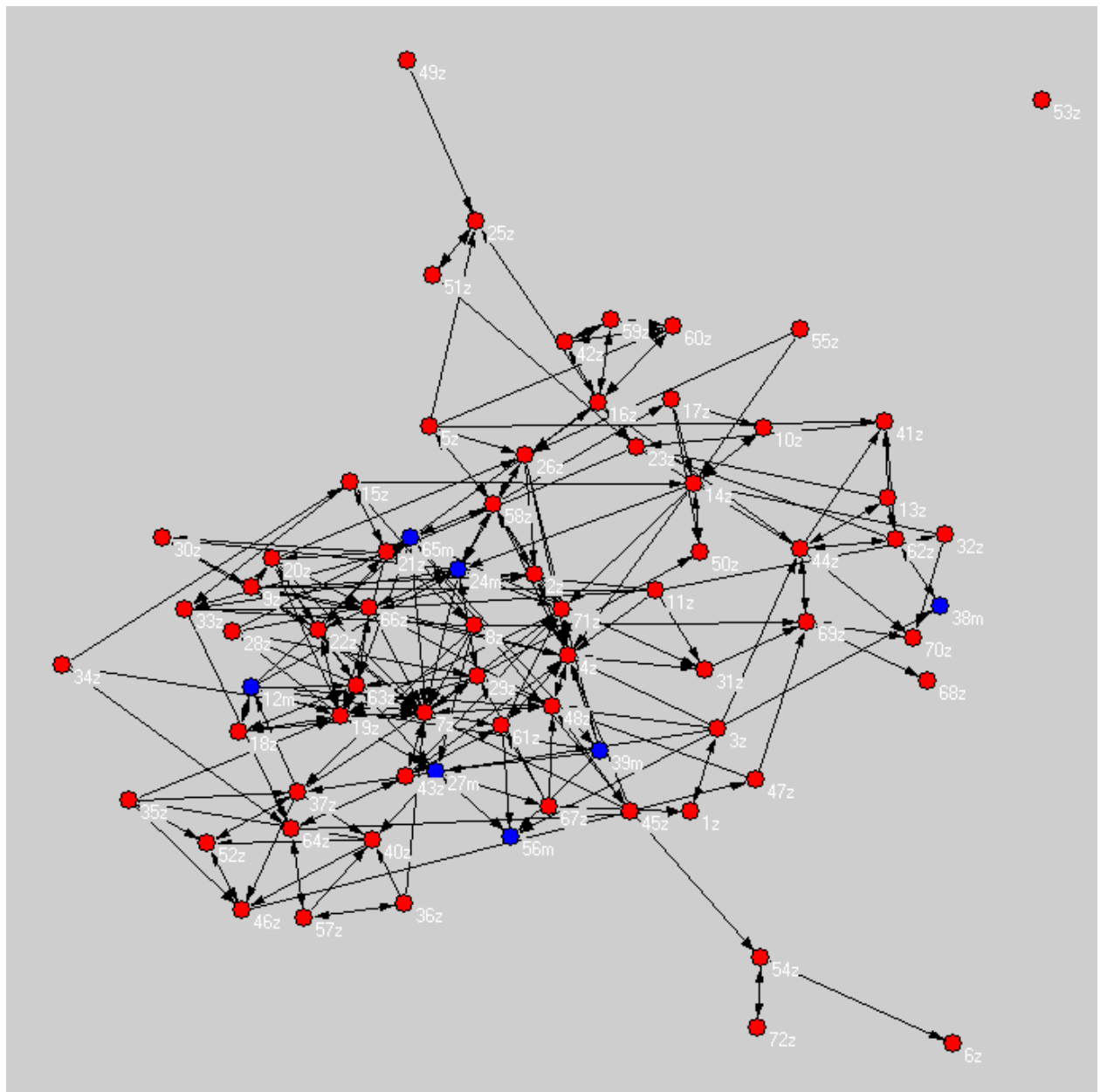
Hvala za tvoj čas in pomoč,
Anka Slivnik

PRILOGA B: GRAFIČNA PREDSTAVITEV OMREŽJI ŠSDMS

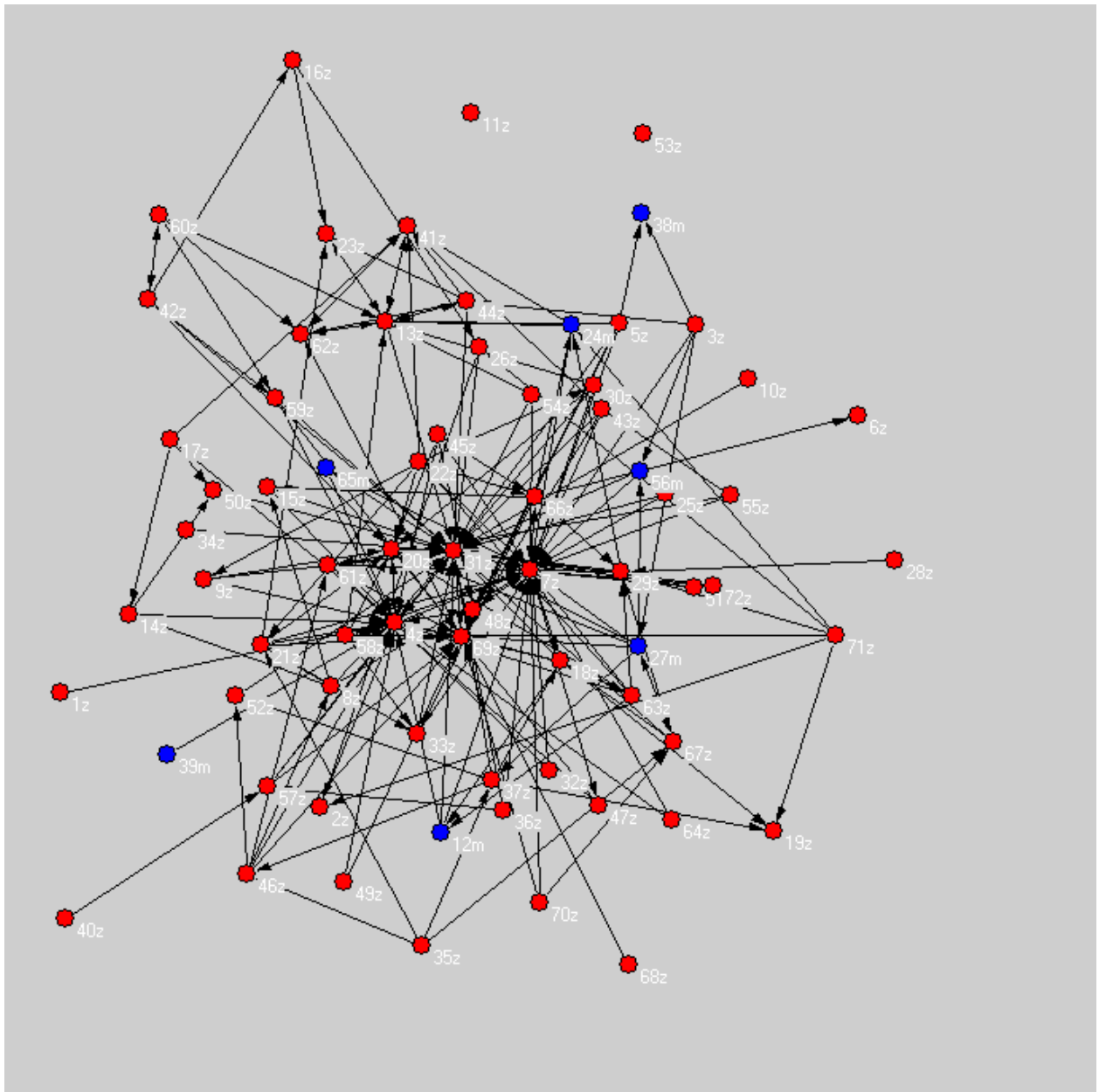
Slika 1: Omrežje druženja glede na spol

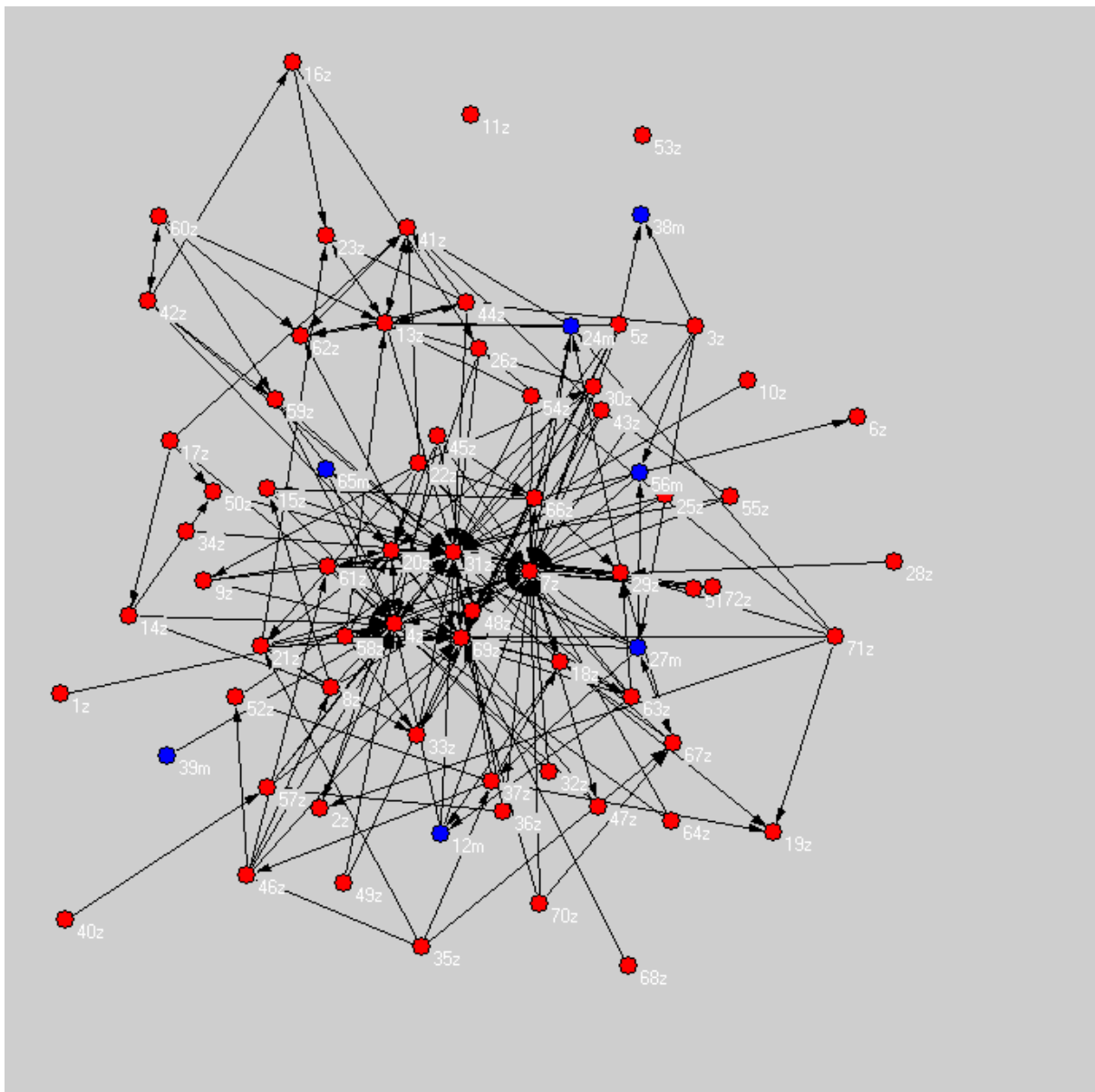
Slika 2: Omrežje emocionalne opore glede na spol

Slika 3: Omrežje materialne opore glede na spol

Slika 4: Omrežje informacijske opore glede na spol

PRILOGA C: STOPNJA TOČKE V RAZLIČNIH OMREŽJIH

	DRUŽENJE						
	STOPNJA TOČKE	VHODNA STOPNJA	IZHODNA STOPNJA		STOPNJA TOČKE	VHODNA STOPNJA	IZHODNA STOPNJA
7z	27	21	6	57z	8	4	4
61z	23	16	7	3z	8	1	7
4z	22	15	7	25z	8	1	7
27m	22	16	6	67z	7	2	5
19z	21	14	7	64z	7	3	4
66z	20	13	7	42z	7	3	4
71z	16	9	7	30z	7	5	2
63z	16	10	6	23z	7	5	2
31z	16	9	7	11z	7	0	7
14z	16	9	7	50z	6	3	3
29z	15	8	7	45z	6	1	5
26z	15	8	7	39m	6	1	5
22z	15	8	7	38m	6	2	4
20z	15	8	7	68z	5	1	4
37z	14	7	7	49z	5	2	3
69z	13	6	7	47z	5	2	3
2z	13	6	7	34z	5	2	3
16z	13	6	7	32z	5	1	4
9z	12	5	7	28z	5	0	5
8z	12	5	7	70z	4	3	1
62z	12	6	6	6z	4	4	0
58z	12	5	7	55z	4	1	3
56m	12	6	6	36z	4	2	2
44z	12	5	7	1z	4	2	2
43z	12	5	7	10z	4	2	2
24m	12	7	5	51z	3	1	2
18z	12	6	6	53z	0	0	0
13z	12	5	7				
12m	12	6	6				
65m	11	4	7				
60z	11	4	7				
54z	11	4	7				
21z	11	4	7				
17z	11	4	7				
15z	11	8	3				
72z	10	3	7				
59z	10	6	4				
52z	10	6	4				
48z	10	6	4				
41z	10	6	4				
35z	10	3	7				
33z	10	6	4				
5z	9	2	7				
46z	9	4	5				
40z	9	3	6				

EMOCIONALNA OPORA							
	STOPNJA TOČKE	VHODNA STOPNJA	IZHODNA STOPNJA		STOPNJA TOČKE	VHODNA STOPNJA	IZHODNA STOPNJA
7z	25	18	7	1z	5	3	2
4z	20	13	7	17z	5	2	3
19z	18	11	7	25z	5	4	1
63z	16	9	7	28z	5	1	4
27m	14	8	6	30z	5	4	1
16z	13	6	7	31z	5	3	2
22z	13	6	7	41z	5	4	1
24m	13	8	5	45z	5	1	4
58z	13	6	7	56m	5	4	1
66z	13	6	7	57z	5	2	3
71z	13	10	3	10z	4	2	2
29z	12	6	6	36z	4	1	3
48z	12	9	3	50z	4	3	1
9z	11	4	7	54z	4	2	2
14z	11	6	5	70z	4	3	1
21z	11	4	7	32z	3	1	2
26z	11	5	6	34z	3	0	3
44z	11	5	6	38m	3	2	1
12m	10	3	7	47z	3	1	2
37z	10	5	5	51z	3	1	2
65m	10	3	7	55z	2	0	2
20z	9	4	5	68z	2	1	1
40z	9	4	5	72z	2	1	1
61z	9	4	5	6z	1	1	0
69z	9	6	3	49z	1	0	1
2z	8	5	3	53z	0	0	0
3z	8	1	7				
8z	8	1	7				
23z	8	6	2				
43z	8	3	5				
62z	8	3	5				
18z	7	3	4				
52z	7	4	3				
60z	7	4	3				
64z	7	4	3				
67z	7	2	5				
5z	6	1	5				
11z	6	0	6				
13z	6	2	4				
15z	6	3	3				
33z	6	4	2				
35z	6	2	4				
39m	6	2	4				
42z	6	3	3				
46z	6	4	2				
59z	6	3	3				

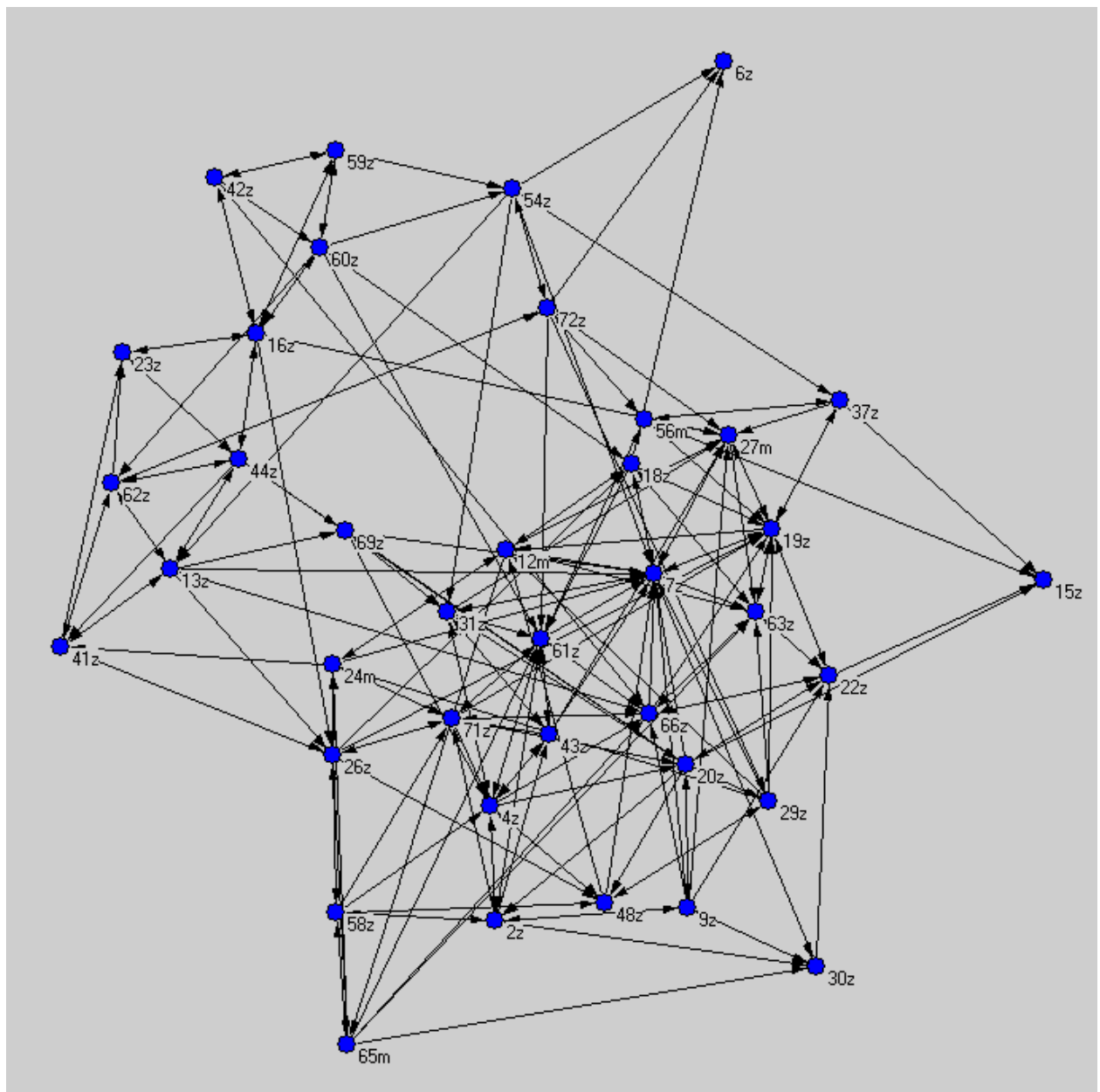
	EMOCIONALNA OPORA						
	STOPNJA TOČKE	VHODNA STOPNJA	IZHODNA STOPNJA		STOPNJA TOČKE	VHODNA STOPNJA	IZHODNA STOPNJA
7z	25	18	7	1z	5	3	2
4z	20	13	7	17z	5	2	3
19z	18	11	7	25z	5	4	1
63z	16	9	7	28z	5	1	4
27m	14	8	6	30z	5	4	1
16z	13	6	7	31z	5	3	2
22z	13	6	7	41z	5	4	1
24m	13	8	5	45z	5	1	4
58z	13	6	7	56m	5	4	1
66z	13	6	7	57z	5	2	3
71z	13	10	3	10z	4	2	2
29z	12	6	6	36z	4	1	3
48z	12	9	3	50z	4	3	1
9z	11	4	7	54z	4	2	2
14z	11	6	5	70z	4	3	1
21z	11	4	7	32z	3	1	2
26z	11	5	6	34z	3	0	3
44z	11	5	6	38m	3	2	1
12m	10	3	7	47z	3	1	2
37z	10	5	5	51z	3	1	2
65m	10	3	7	55z	2	0	2
20z	9	4	5	68z	2	1	1
40z	9	4	5	72z	2	1	1
61z	9	4	5	6z	1	1	0
69z	9	6	3	49z	1	0	1
2z	8	5	3	53z	0	0	0
3z	8	1	7				
8z	8	1	7				
23z	8	6	2				
43z	8	3	5				
62z	8	3	5				
18z	7	3	4				
52z	7	4	3				
60z	7	4	3				
64z	7	4	3				
67z	7	2	5				
5z	6	1	5				
11z	6	0	6				
13z	6	2	4				
15z	6	3	3				
33z	6	4	2				
35z	6	2	4				
39m	6	2	4				
42z	6	3	3				
46z	6	4	2				
59z	6	3	3				

MATERIALNA OPORA							
	STOPNJA TOČKE	VHODNA STOPNJA	IZHODNA STOPNJA		STOPNJA TOČKE	VHODNA STOPNJA	IZHODNA STOPNJA
4z	31	24	7	44z	4	1	3
7z	27	21	6	45z	4	1	3
31z	27	26	1	47z	4	2	2
13z	21	20	1	50z	4	2	2
20z	17	14	3	56m	4	1	3
48z	14	10	4	59z	4	2	2
18z	13	6	7	60z	4	3	1
19z	12	5	7	10z	3	0	3
69z	12	10	2	30z	3	0	3
37z	11	5	6	32z	3	1	2
63z	10	3	7	36z	3	0	3
26z	9	3	6	38m	3	2	1
61z	9	7	2	39m	3	1	2
66z	9	2	7	43z	3	2	1
5z	8	1	7	54z	3	0	3
12m	8	2	6	68z	3	0	3
14z	8	1	7	72z	3	1	2
24m	8	4	4	11z	2	0	2
29z	8	8	0	34z	2	0	2
62z	8	7	1	57z	2	1	1
8z	7	0	7	64z	2	1	1
21z	7	1	6	40z	1	0	1
46z	7	2	5	49z	1	0	1
67z	7	3	4	70z	1	0	1
71z	7	0	7	6z	0	0	0
2z	6	6	0	53z	0	0	0
22z	6	4	2				
27m	6	1	5				
58z	6	3	3				
3z	5	0	5				
15z	5	2	3				
23z	5	4	1				
33z	5	3	2				
35z	5	0	5				
42z	5	1	4				
51z	5	1	4				
52z	5	1	4				
55z	5	0	5				
65m	5	1	4				
1z	4	1	3				
9z	4	1	3				
16z	4	1	3				
17z	4	0	4				
25z	4	0	4				
28z	4	0	4				
41z	4	2	2				

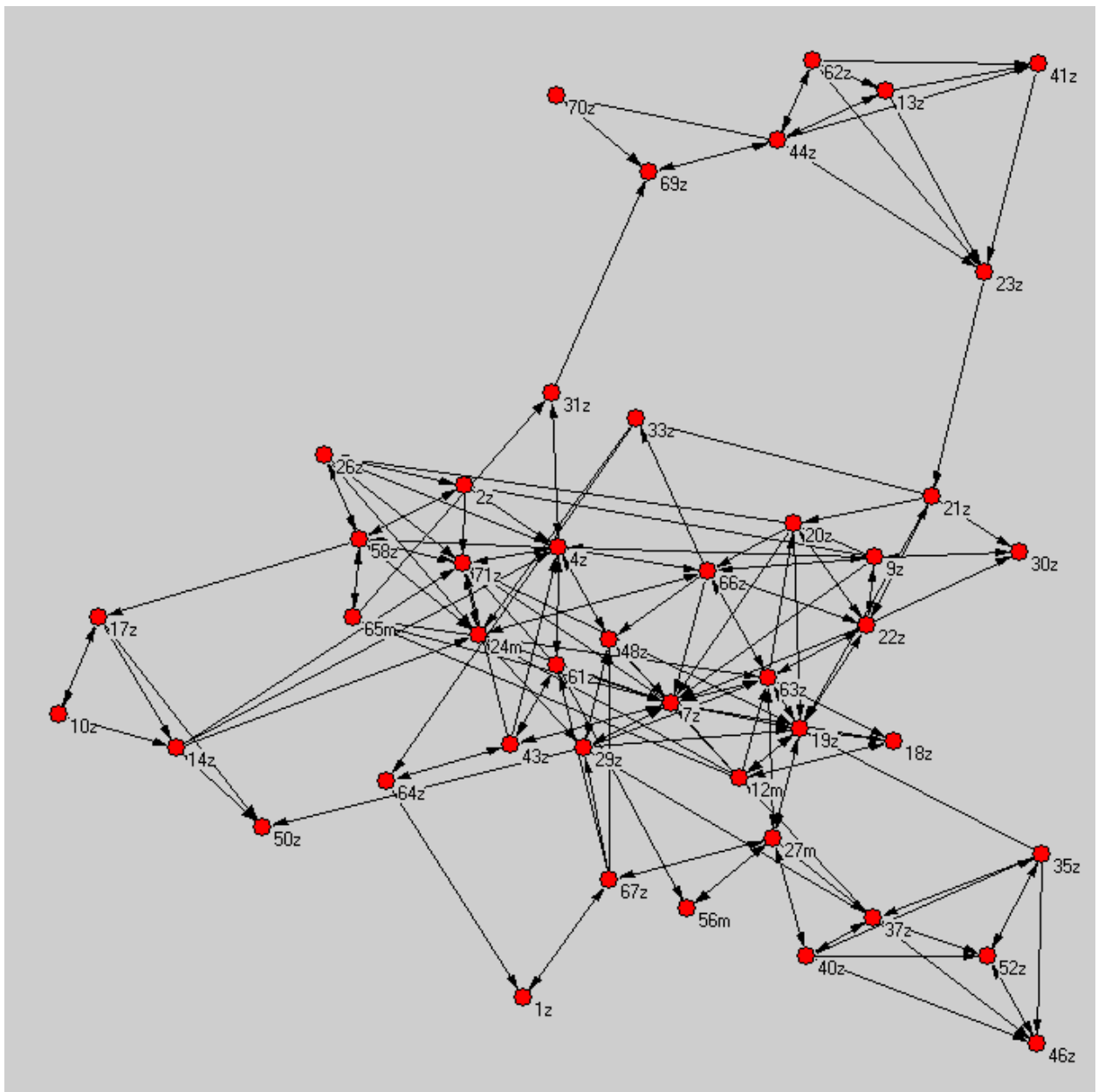
INFORMACIJSKA OPORA							
	STOPNJA TOČKE	VHODNA STOPNJA	IZHODNA STOPNJA		STOPNJA TOČKE	VHODNA STOPNJA	IZHODNA STOPNJA
31z	39	35	4	19z	3	3	0
7z	38	32	6	36z	3	0	3
4z	31	25	6	47z	3	1	2
69z	19	17	2	50z	3	2	1
13z	15	10	5	52z	3	2	1
20z	14	11	3	54z	3	0	3
18z	11	4	7	55z	3	0	3
66z	10	3	7	65m	3	0	3
21z	9	3	6	70z	3	0	3
22z	9	2	7	25z	2	0	2
27m	9	2	7	32z	2	0	2
29z	9	6	3	38m	2	2	0
41z	8	6	2	49z	2	0	2
58z	8	2	6	51z	2	0	2
63z	8	1	7	64z	2	0	2
37z	7	2	5	72z	2	0	2
44z	7	2	5	1z	1	0	1
46z	7	2	5	6z	1	1	0
67z	7	3	4	10z	1	0	1
5z	6	0	6	28z	1	0	1
8z	6	1	5	34z	1	0	1
24m	6	3	3	39m	1	0	1
42z	6	1	5	40z	1	0	1
48z	6	4	2	68z	1	0	1
61z	6	2	4	11z	0	0	0
62z	6	5	1	53z	0	0	0
71z	6	0	6				
3z	5	0	5				
12m	5	2	3				
23z	5	4	1				
30z	5	1	4				
33z	5	3	2				
43z	5	1	4				
45z	5	0	5				
57z	5	2	3				
59z	5	2	3				
60z	5	1	4				
9z	4	1	3				
14z	4	2	2				
15z	4	2	2				
17z	4	0	4				
26z	4	2	2				
35z	4	0	4				
56m	4	2	2				
2z	3	2	1				
16z	3	1	2				

PRILOGA Č: JEDRO NAJVIŠJE STOPNJE V OMREŽJIH ŠSDMS

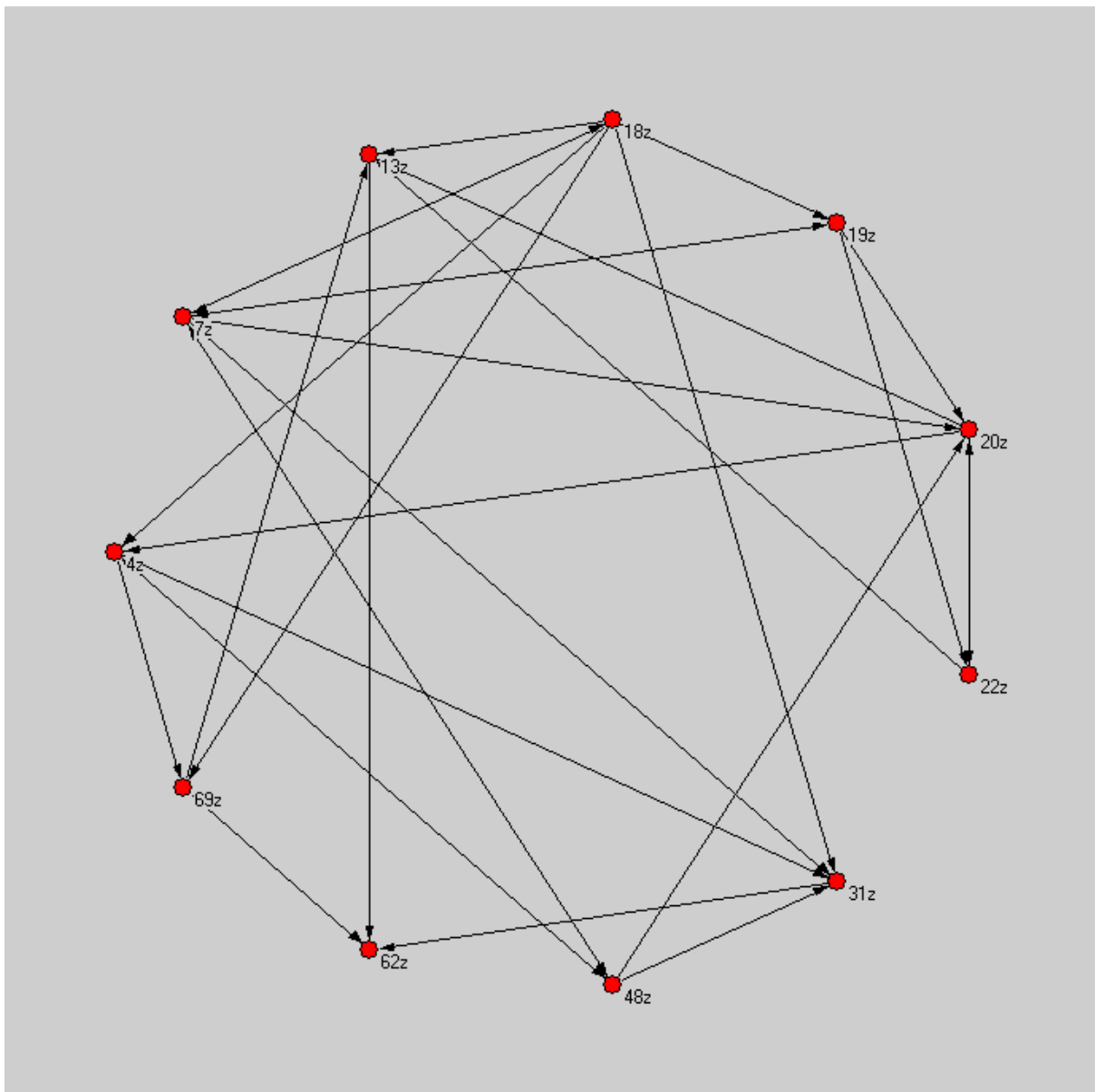
Slika 5: 3-jedro v omrežju družjenja

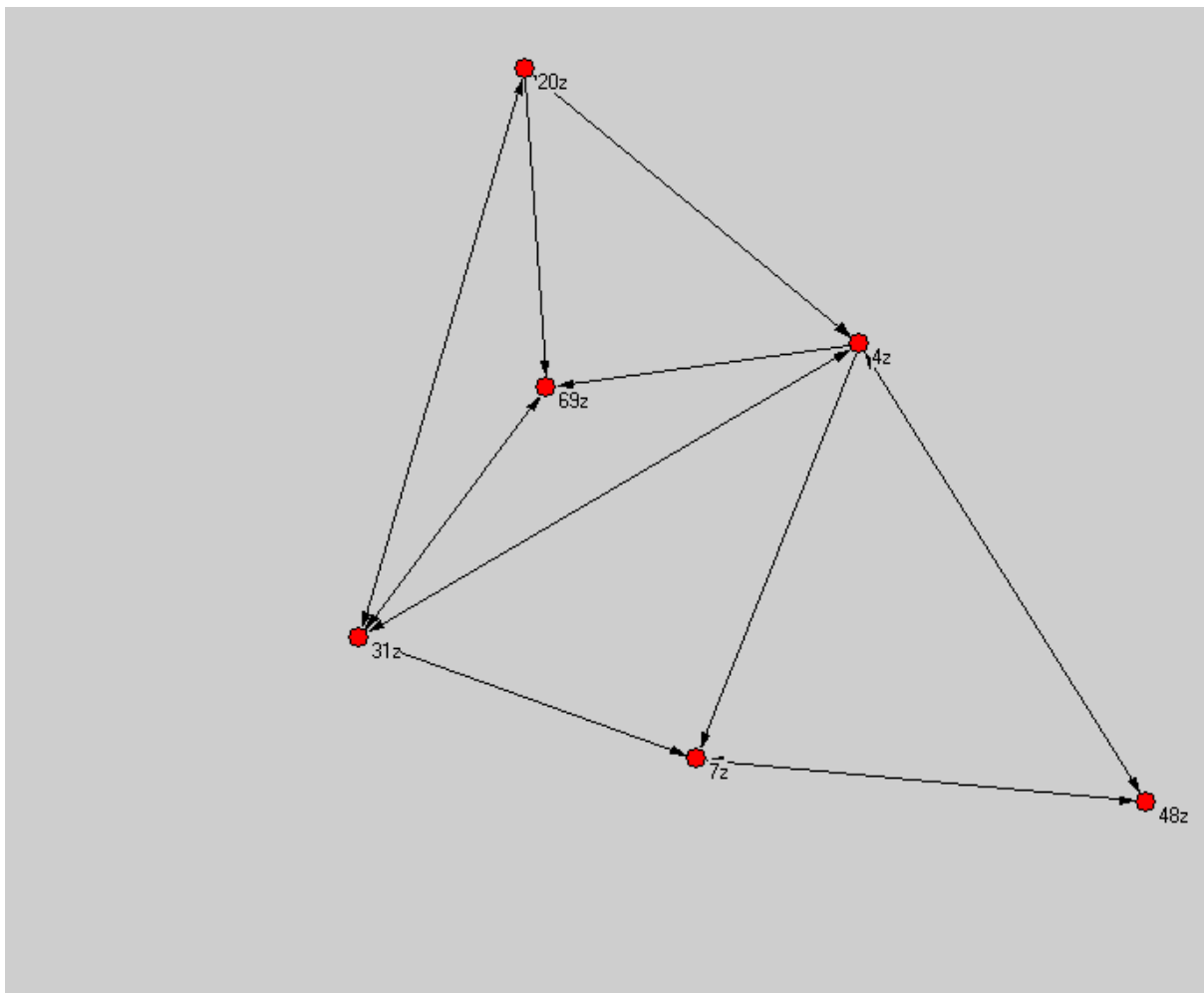
Slika 6: 2-jedro v omrežju emocionalne opore

Slika 7: 2-jedro v omrežju materialne opore

Slika 8: 2-jedro v omrežju informacijske opore

PRILOGA D: PRIMERJAVA POVPREČJI PO SKUPINAH

	Spol								
	MOŠKI			ŽENSKI			SKUPAJ		
	Povprečje	N	Std. odklon	Povprečje	N	Std. odklon	Povprečje	N	Std. odklon
Vhodna st. druženje	6,000	7	4,933	5,154	65	4,044	5,236	72	4,106
Vhodna dostopnost druženje	0,353	7	0,100	0,307	65	0,119	0,311	72	0,117
Vmesnost druženje	0,031	7	0,026	0,027	65	0,023	0,028	72	0,027
Vhodna st. emocionalna opora	4,286	7	2,628	3,785	65	3,238	3,833	72	3,171
Vhodna dostopnost emocionalna opora	0,270	7	0,052	0,235	65	0,090	0,239	72	0,088
Vmesnost emocionalna opora	0,046	7	0,044	0,034	65	0,041	0,035	72	0,041
Vhodna st. materialna opora	1,714	7	1,113	3,477	65	5,756	3,306	72	5,499
Vhodna dostopnost materialna opora	0,170	7	0,104	0,118	65	0,152	0,123	72	0,149
Vmesnost materialna opora	0,005	7	0,007	0,008	65	0,018	0,007	72	0,018
Vhodna st. informacijska opora	1,571	7	1,134	3,262	65	6,788	3,097	72	6,472
Vhodna dostopnost informacijska opora	0,096	7	0,122	0,144	65	0,179	0,139	72	0,174
Vmesnost informacijska opora	0,002	7	0,004	0,011	65	0,030	0,010	72	0,028

	SMER ŠTUDIJA								
	FDV			EF			SKUPAJ		
	Povprečje	N	Std. odklon	Povprečje	N	Std. odklon	Povprečje	N	Std. odklon
Vhodna st. druženje	5,854	48	4,482	4,045	22	3,031	5,286	70	4,146
Vhodna dostopnost druženje	0,334	48	0,107	0,265	22	0,129	0,312	70	0,118
Vmesnost druženje	0,029	48	0,024	0,026	22	0,022	0,028	70	,0230
Vhodna st. emocionalna opora	4,188	48	3,369	3,318	22	2,679	3,914	70	3,175
Vhodna dostopnost emocionalna opora	0,250	48	0,075	0,226	22	0,101	0,242	70	0,084
Vmesnost emocionalna opora	0,035	48	0,039	0,038	22	0,046	0,036	70	0,041
Vhodna st. materialna opora	3,500	48	5,074	2,273	22	5,444	3,114	70	5,185
Vhodna dostopnost materialna opora	0,141	48	0,150	0,074	22	0,122	0,120	70	0,144
Vmesnost materialna opora	0,010	48	0,021	0,003	22	0,005	0,008	70	0,018
Vhodna st. informacijska opora	3,229	48	6,120	2,636	22	7,404	3,043	70	6,502
Vhodna dostopnost informacijska opora	0,160	48	0,174	0,091	22	0,167	0,138	70	0,174
Vmesnost informacijska opora	0,012	48	0,032	0,005	22	0,019	0,010	70	0,028

PRILOGA E: KORELACIJA

DRUŽENJE n=72		Št. organiziranih dogodkov	Dolžina članstva	Udeležba na sestankih	Udeležba na dogodkih	Organizacija dogodkov	Vhodna stopnja	Vhodna dostopnost	Vmesnost
Vhodna stopnja	Spear. Koef.	,098	,471**	,171	,224	,224	1,000	,896**	,671**
Vhodna dostopnost	Spear. Koef.	,152	,423**	,155	,221	,280*	,896**	1,000	,668**
Vmesnost	Spear. Koef.	,190	,289*	,149	,300*	,237*	,671**	,668**	1,000

EMOCIONALNA OPORA		Št. organiziranih dogodkov	Dolžina članstva	Udeležba na sestankih	Udeležba na dogodkih	Organizacija dogodkov	Vhodna stopnja	Vhodna dostopnost	Vmesnost
Vhodna stopnja	Spear. Koef.	,045	,413**	,051	,047	,070	1,000	,862**	,684**
Vhodna dostopnost	Spear. Koef.	,066	,497**	-,055	,009	,117	,862**	1,000	,671**
Vmesnost	Spear. Koef.	,162	,245*	-,079	,038	,173	,684**	,671**	1,000

MATERIALNA OPORA		Št. organiziranih dogodkov	Dolžina članstva	Udeležba na sestankih	Udeležba na dogodkih	Organizacija dogodkov	Vhodna stopnja	Vhodna dostopnost	Vmesnost
Vhodna stopnja	Spear. Koef.	,091	,552**	,143	,033	,210	1,000	,968**	,756**
Vhodna dostopnost	Spear. Koef.	,108	,529**	,139	,034	,238*	,968**	1,000	,748**
Vmesnost	Spear. Koef.	,266*	,318**	,107	,116	,225	,756**	,748**	1,000

INFORMACIJSKA OPORA		Št. Organiziranih dogodkov	Dolžina članstva	Udeležba na sestankih	Udeležba na dogodkih	Organizacija dogodkov	Vhodna stopnja	Vhodna dostopnost	Vmesnost
Vhodna stopnja	Spear. Koef.	-,008	,574**	,072	-,017	,207	,933**	1,000	,800**
Vhodna dostopnost	Spear. Koef.	-,022	,497**	,071	,018	,108	,840**	,800**	1,000
Vmesnost	Spear. Koef.	-,078	1,000	-,166	-,072	,049	,546**	,574**	,497**

PRILOGA F: KORELACIJA MED MERO SREDIŠČNOSTI IN OMREŽJI

VHODNA STOPNJA Spermanov koeficient korelacije		Druženje	Emocionalna opora	Materialna opora	Informacijska opora
Druženje	Correlation Coefficient	1,000	,802**	,649**	,727**
Emocionalna o.	Correlation Coefficient	,802**	1,000	,571**	,604**
Materialna o.	Correlation Coefficient	,649**	,571**	1,000	,846**
Informacijska o.	Correlation Coefficient	,727**	,604**	,846**	1,000

VHODNA DOSTOPNOST Spermanov koeficient korelacije		Druženje	Emocionalna opora	Materialna opora	Informacijska opora
Druženje	Correlation Coefficient	1,000	,778**	,645**	,704**
Emocionalna o.	Correlation Coefficient	,778**	1,000	,581**	,575**
Materialna o.	Correlation Coefficient	,645**	,581**	1,000	,790**
Informacijska o.	Correlation Coefficient	,704**	,575**	,790**	1,000

VHODNA DOSTOPNOST Spermanov koeficient korelacije		Druženje	Emocionalna opora	Materialna opora	Informacijska opora
Druženje	Correlation Coefficient	1,000	,600**	,415**	,535**
Emocionalna o.	Correlation Coefficient	,600**	1,000	,446**	,379**
Materialna o.	Correlation Coefficient	,415**	,446**	1,000	,587**
Informacijska o.	Correlation Coefficient	,535**	,379**	,587**	1,000